«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λελάλημαι ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς' 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ'. Ἐν Ἀθήναις τῇ 1—8 Μαΐου 1937 Ἀριθ. 1285—1286

Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει

ΑΝΕΣΤΗ ΚΑΙ ΕΙΣΗΛΘΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ

Ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς Του εἰσῆλθεν εἰς τὴν δόξαν. «Θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει», φωνάζει ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν. Ἤδη ἡ ζωή Του ὑπέρκειται πάσης προσβολῆς καὶ ὁ θάνατος δὲν δύναται οὐδὲ μακρόθεν πλέον νὰ Τὸν θίξῃ. Κάθηται ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, αἰωνίου καὶ ἐνδόξου. Καὶ ἐκεῖ ὄχι μόνον παραμένει ἄθικτος ἀπὸ τὴν φθορὰν τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἐγκοσμίου ματαιότητος καὶ διαρροῆς, ἀλλὰ καὶ σκορπᾷ τὰς οὐρανίους χάριτάς Του εἰς τοὺς ἐπὶ γῆς ὁδεύοντας πιστοὺς μαθητάς Του, γινόμενος καὶ δι' αὐτοὺς πηγὴ ζωῆς ἀθανάτου, οὐρανίου καὶ θείας.

Ὁ Χριστὸς ἀνέστη! Τὸ πάθημα τῆς μεγάλης Παρασκευῆς παρῆλθεν ὁριστικῶς. Καὶ δὲν μένει τίποτε ἀπὸ τὴν καταισχύνην καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ σταυροῦ, οὔτε ἀπὸ τοὺς σκληροὺς πόνους καὶ τὰς ἀνυποφόρους ὀδύνας τῆς φρικώδους ἐκείνης ἐκτελέσεως. Τοὐναντίον τὸ πάθημα τοῦτο καταλαμπόμενον ἤδη ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως προσλαμβάνει μοναδικὴν καὶ οὐρανίαν αἴγλην καὶ ἀστραπηβόλον καὶ ἐκθαμβωτικὴν δόξαν. Καὶ παρὰ τὸ ζωηφόρον τοῦ ἀναστάντος Κυρίου μνῆμα ὁ σκυθρωπὸς καὶ φρικώδης σταυρός, εὐθὺς ὡς τοῦτο ἐκενώθη διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, περιβάλλεται φωτοστέφανον χαρμόσυνον καὶ καθίσταται τὸ τιμιώτατον καὶ ἐνδοξότατον σύμβολον τοῦ ἀγῶνος, τῆς ἡρωϊκῆς θυσίας καὶ τοῦ αἰωνίου θριάμβου τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Σωτῆρος. Ὅσοι προσβλέπουν πρὸς τὸ ξύλον αὐτὸ μεμονωμένως αἰσθάνονται μόνον τὴν στυγνότητα τοῦ θανάτου Του ὑπὸ τὴν πλέον ἀπεχθῆ, ὁλοθρευτικὴν καὶ ταπεινωτικὴν μορφήν Του. Καὶ βλέπουν τὸν ἐπ' αὐτοῦ ὑψούμενον Ἰησοῦν ὡς ἄθυρμά τι, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν πλέον ἐμφανῆ ἐνσάρκωσίν της. Ἴσως μερικοὶ νὰ κινοῦνται εἰς συμπάθειαν διὰ τὸ σκληρὸν μαρτύριον. Ἴσως καὶ ἄλλοι τινὲς νὰ ἐκδηλώνουν καὶ θαυμασμὸν διὰ τὴν καταπληκτικὴν καρτερίαν καὶ ἀνεξικακίαν τοῦ ἀθώου αὐτοῦ θύματος. Μένουν ὅμως ὅλοι αὐτοὶ συγκεχυμένοι ἔμπροσθεν τῆς πρωτοφανοῦς ἐγκαταλείψεως, πρὸ τοῦ ἄνευ ἄλλου προηγουμένου τοιούτου κατασυντριμμοῦ καὶ διασυρμοῦ. Εἶνε λοιπὸν αὐτὸς ὁ νικητής; Καὶ εἶνε λοιπὸν αὐτὸ τὸ τρόπαιον τοῦ αἰωνίου θριάμβου;

Ὅταν ὅμως τὸ φῶς τοῦ κενοῦ τάφου ἐπιλάμψῃ, ὁ σταυρὸς προσλαμβάνει ἄλλην σημασίαν καὶ παρουσιάζει νέαν ὅλως ἀνέλπιστον ἐμφάνισιν. Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἵσταντο πρὸ ὀλίγου συγκεχυμένοι πρὸ αὐτοῦ, μὲ ἄλλα διάφορα ὅλως συναισθήματα τὸν ἀτενίζουν τώρα, ὅταν ἡ πίστις, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη καὶ ὁ τάφος Του ἔμεινε μετά τινας ἡμέρας κενός, πληροφορήσῃ ἀδιστάκτως τὰς ψυχὰς των καὶ βεβαιώσῃ τὰς καρδίας των.

Ὑπὸ τοιαύτην τινὰ ψυχολογίαν καὶ ὑπὸ τοιοῦτον σκότος συγχύσεως διατελοῦσι καὶ οἱ δύο μαθηταί, οἱ ὁποῖοι περὶ τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως βαδίζουν πρὸς τοὺς Ἐμμαούς. Πρὸ τῶν ὀμμάτων των προβάλλει ἀκόμη ἡ στυγνὴ καὶ ἀπελπιστικὴ φρικαλεότης τοῦ Σταυροῦ. Καὶ εἶνε τόσον βαθεῖα ἡ ἀπογοητευτικὴ κατάπληξις, τὴν ὁποίαν ἔχουν δοκιμάσει, ὥστε τοὺς φαίνεται ἀκόμη, ὅτι ἔχουν ἐνώπιόν των τὸν Διδάσκαλον γυμνόν, συντετριμμένον, αἱμόφυρτον, καταβεβλημμένον καὶ περιφρονημένον. Ὁσονδήποτε δὲ καὶ ἂν τοὺς πληροφοροῦν, ὅτι ὁ τάφος Του εὑρέθη κενός, ἐπειδὴ ἀκόμη ἡ πίστις εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως δὲν κατέλαμψε τὰς ψυχάς των, ὁ σταυρὸς ὑψοῦται δι' αὐτοὺς λίθος, προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ὁ δὲ ζωηφόρος τάφος συγκαλύπτεται ἀκόμη ἀπὸ σκότος πυκνόν, τὸ ὁποῖον ἐπαυξάνει τὴν σύγχυσίν των καὶ τὴν ἀπορίαν των.

Καὶ ὁ προσκολληθεὶς εἰς τὴν συντροφιάν των ὡς ἄγνωστός τις ξένος καὶ συνοδοιπόρος Κύριος ἰδού, ὅτι κατὰ τὴν μετ' αὐτῶν συνδιάλεξίν των ἐπιζητεῖ νὰ ρίψῃ φῶς εἰς τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ καὶ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ὀλιγοπίστους μαθητάς, ὅτι «ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ» (Λουκ. κδ 26).

***

Καὶ πραγματικῶς. Πῶς ἄλλως θὰ ἐχρημάτιζε Σωτὴρ καὶ Λυτρωτὴς ὁ ἐνανθρωπήσας Κύριος, ἐὰν προηγουμένως δὲν παρέδιδε τὸν ἑαυτόν Του ἐξιλαστήριον θῦμα; Καὶ πῶς θὰ ἠλευθέρωνε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν θάνατον, ἐὰν δὲν ἐπάλαιε πρὸς αὐτόν; Καὶ πῶς θὰ ἐξωφλεῖτο τὸ χρέος τῶν δεινῶν τῆς ἁμαρτίας μας συνεπειῶν, ἐὰν δὲν ἀνελάμβανε νὰ τὸ

πληρώση αὐτὸς ἀναδεχόμενος τὴν θέσιν καὶ τὰς εὐθύνας ἐγγυητοῦ καὶ ἀντιπροσώπου μας;

Οἱ μαθηταὶ Τὸν ἐπερίμεναν νικητὴν καὶ θριαμβευτὴν ἔνδοξον. Ἤλπιζαν, ὅτι θὰ Τὸν ἔβλεπαν καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἀκαταγωνίστου. Καὶ ἐπερίμεναν, ὅτι ἀποτόμως θὰ Τὸν περιέβαλλεν ὁ ἐκθαμβωτικὸς φωτοστέφανος, ποὺ θὰ Τοῦ παρεῖχεν ἀδιαφιλονείκητον τὴν παγκόσμιον κυριαρχίαν καὶ ἐπικράτησιν. Ἀλλ' ἡ δόξα αὐτὴ τοῦ Μεσίου ἦτο κάτι ποὺ θὰ ἐπηκολούθει εἰς τὸ τραχύ, σκληρὸν καὶ ὀδυνηρὸν πάθημά Του. Ἔπρεπε νὰ πάθῃ πρῶτον ὁ Μεσίας καὶ ἔπειτα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν δόξαν Του. Βεβαίως ἡ δόξα Τοῦ ἀνῆκε. Καὶ δι' αὐτὸ καθορίζεται ὡς ἰδική Του. «Εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ». Τοῦ ἀνῆκε, διότι πρὸ τοῦ νὰ γίνῃ καὶ ἄνθρωπος, ἦτο Θεὸς ἀΐδιος καὶ ἴσος πρὸς τὸν Πατέρα. Τοῦ ἀνῆκε, διότι ὁ Πατὴρ ἐπεφύλασσεν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην Του φύσιν καὶ Τοῦ τὴν εἶχεν ὑποσχεθῆ διὰ τῶν ἐπαγγελιῶν, τὰς ὁποίας διεκήρυξαν πρὸ ὁλοκλήρων αἰώνων οἱ πνευματοφόροι προφῆται. Ἀλλ' ἔπρεπε πρῶτον νὰ διέλθῃ διὰ τῆς τεθλιμμένης ταύτης ὁδοῦ καὶ νὰ διαβῇ τὴν στενὴν τοῦ μαρτυρίου πύλην. Ἡ ἄνεσις τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ ἄδυτος καὶ ἀμαράντινος δόξα ἀποτελεῖ σταθμὸν ἐκτεινόμενον ἐκεῖθεν τῆς κοιλάδος τοῦ κλαυθμῶνος. Εὕξευρέ το, καλέ μου συνοδοιπόρε, φωνάζει ὁ Κύριος. Μάθε το, ἀγαπητέ μου συμπλοηγέ. Μάθε το, διότι πρέπει νὰ περάσῃς καὶ σὺ τὴν τρικυμιώδη αὐτὴν θάλασσαν ἀντιμετωπίζων θαρραλέως τὰ σκληρὰ καὶ γιγάντια κύματά της. Πρέπει νὰ ἀκούσῃς καὶ σὺ τὸν συνεχῆ ὁλολυγμόν, ὁ ὁποῖος ἀντηχεῖ εἰς τὴν δακρυπότιστον αὐτὴν κοιλάδα, συνενόνων καὶ τοὺς ἰδικούς σου στεναγμοὺς πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῶν λοιπῶν συνοδοιπόρων σου καὶ ἐπισυνάπτων καὶ τοὺς ἰδικούς σου λυγμοὺς καὶ ὀλοφυρμοὺς πρὸς τοὺς ἰδικούς των. Δόξα ἀληθινὴ κεχωρισμένη ἀπὸ σταυρὸν δὲν εἰμπορεῖ νὰ νοηθῇ. Καὶ θρίαμβος αἰωνίας νίκης εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς νὰ προηγηθῇ περίοδος σκληρῶν καὶ αἱματηρῶν ἀγώνων. «Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;»

***

Καὶ ὁ μὴ ἀναγνωρισθεὶς ἀκόμη ἀπὸ τοὺς δύο συνοδοιπόρους Του Κύριος ἀναπτύσσει τώρα εἰς τοὺς δύο μαθητὰς τὰς ἐγκατεσπαρμένας εἰς τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προφητείας «ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως» διὰ νὰ ἔλθῃ ἔπειτα εἰς ὅλους τοὺς προφήτας. Καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτὴν ζητεῖ ὁ νομιζόμενος ξένος νὰ πείσῃ τοὺς συντρόφους του, ὅτι εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Μεσίου, ὅπως προδιέγραψαν αὐτὴν οἱ προφῆται, εἶνε συνδεδυασμένα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Μεσίου πάσχοντος καὶ τοῦ Μεσίου δοξαζομένου. Καὶ βέβαια ἡ λαμπρὰ καὶ φωτεινὴ καὶ ἔκπαγλος τοῦ θριαμβευτοῦ Μεσίου εἰκὼν κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς ἄλλης εἰκόνος, ἡ ὁποία τὸν ἐμφανίζει ὀδυνώμενον καὶ πάσχοντα. Δὲν τὴν ἐξαφανίζει ὅμως, οὔτε τὴν ἐπικαλύπτει ὁλοτελῶς, ἀλλὰ τὴν φωτίζει ἁπλέτως, ὥστε νὰ καθίσταται διαυγεστέρα καὶ εὐκρινεστέρα καὶ νὰ προσπίπτῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς παντὸς πιστοῦ ἡ εἰκὼν τοῦ θριάμβου ὡς ἀναπηδῶσα ἐκ τῆς εἰκόνος τῆς θλίψεως καὶ ἡ εἰκὼν τῆς ἐκπάγλου ἐξυψώσεως ὡς ἀναδυομένη ἐκ τοῦ σκιεροῦ μυστηρίου τῆς ταπεινώσεως καὶ τῶν ἐξευτελισμῶν.

Εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς πρώτας σελίδας τῆς Βίβλου, εἰς αὐτὸ τὸ προτευαγγέλιον, τὸ ὁποῖον εὐθὺς μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν πρωτοπλάστων ἠκούσθη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ ὡς μία παρήγορος καὶ παραμυθητικὴ ὑπόσχεσις ἐπιχύνουσα βάλσαμον θείας δρόσου καὶ ἰάσεως εἰς τὴν καταπληγωμένην καρδίαν τῶν πρωτοπλάστων, ἡ πρόρρησις περὶ τῆς συντριπτικῆς νίκης, τὴν ὁποίαν τὸ σπέρμα τῆς γυναικός, ὁ ὑπερφυσικῶς ἐκ μόνης γυναικὸς γεννηθησόμενος Μεσίας, θὰ κατῆγε κατὰ τοῦ συμβολίζοντος τὸ κακὸν ὄφεως, δὲν παραλείπει νὰ μνημονεύσῃ καὶ τοῦ ἐλαφροῦ τραύματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπροκαλεῖτο ἐπὶ τῆς πτέρνης τοῦ νικητοῦ ὑπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς κεφαλῆς, τὴν ὁποίαν ἡ πτέρνα αὕτη θὰ συνέτριβε. Καὶ ὅλοι ἔπειτα οἱ διὰ τοῦ Μωϋσέως καθορισθέντες τύποι τῶν παρὰ τῷ Ἰσραὴλ ζωοθυσιῶν καὶ πρὸ παντὸς αἱ λεπτομέρειαι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν σφαγὴν καὶ τὴν θυσίαν τοῦ Πασχαλίου ἀμνοῦ ἐξεικόνιζον καὶ ὑπεδήλουν τὰ παθήματα, τὰ ὁποῖα ὁ Μεσίας, ὡς ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἄμωμος, θὰ ὑπέμενε πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἤδη λοιπὸν δι' αὐτοῦ τοῦ Μωϋσέως εἶχε προδιαγραφῆ ἀρκούντως σαφῶς ἡ ὁδὸς ἡ τεθλιμμένη, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Μεσίας θὰ εἰσήρχετο εἰς τὴν δόξαν Του.

Ἀλλ' εὐκρινέστερον ἀκόμη προδιαγράφει αὐτὴν ὁ προφητάναξ Δαβίδ. Βλέπει αὐτὸς τὸν ἔνδοξον ἀπόγονόν Του κυκλούμενον ἀπὸ κύνας πολλοὺς καὶ ὑπὸ συναγωγῆς πονηρευομένων. Βλέπει τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τοὺς ἄρχοντας συναγομένους ἐν μανίᾳ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀκούει τοὺς στεναγμοὺς τοῦ θλιβομένου παιδὸς τοῦ Κυρίου, τοῦ κράζοντος πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ τὸ Πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές με. Καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν μελαγχολικὴν εἰκόνα τῶν παθημάτων Του, τῆς ὁποίας παρουσιάζει καὶ πολλὰς ἄλλας λεπτομερείας, βλέπει ἐπὶ τέλους τὸν Χριστὸν τοῦ Κυρίου βασιλέα ἐγκαθιστάμενον εἰς τὸ διηνεκὲς ἐπὶ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον Κυρίου, συντρίβοντα ὡς σκεύη κεραμέως διὰ ῥάβδου σιδηρᾶς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καθήμενον ἱερέα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἐν δεξιᾷ τοῦ ἐπουρανίου Πατρός, καὶ τὰ ἔθνη τῆς γῆς πάντα προσερχόμενα καὶ προσκυνοῦντα αὐτόν .....

Ὀλίγους αἰῶνας βραδύτερον ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας εἰς τὸ 53ον κεφάλαιον τῶν προφητειῶν του, καὶ μετέπειτα ὁ Δανιὴλ εἰς τὸ ἕνατον κεφάλαιον (στίχ. 24 καὶ ἑξῆς) τοῦ βιβλίου του ὁμιλοῦσι λεπτομερῶς διὰ τὸ πάθημα καὶ τὴν ἀπολυτρωτικὴν θυσίαν τοῦ Μεσίου. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν ἄλλην σειρὰν τῶν προφητῶν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀνεύρῃ ἐγκατεσπαρμένας ἐδῶ μὲν πυκνότερον, ἐκεῖ δὲ ἀραιότερον, τώρα ὀλιγώτερον σαφῶς καὶ ἔπειτα εὐκρινέστερον καὶ καθαρώτερον ταῦτα ἢ ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστι-

κά, αὐτὰς ἢ τὰς ἄλλας λεπτομερείας τοῦ παθήματος τοῦ Κυρίου. Καὶ οὕτω δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μετὰ διαθέσεως ἐὐλαβοῦς προχωρεῖ πρὸς τὸν Σταυρὸν κρατῶν συγχρόνως εἰς χεῖράς του τὴν Βίβλον ὡς λύχνον θεόσδοτον καὶ ὡς λαμπάδα οὐράνιον καὶ ἄσβεστον, ἀντὶ νὰ προσκρούσῃ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς λίθον προσκόμματος, θὰ ἀναγνωρίσῃ ἀμέσως ὅτι ἀποτελεῖ τὸ βάθρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑψώθη ὁ αἰώνιος θρόνος τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ. Θὰ διακρίνῃ ἄνευ δυσκολίας «εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν τοῖς προφήταις Πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας» (Α' Πέτρ. α' 11). Καὶ καταλαμπόμενος τότε ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τὸ φῶς τὸ ἐκπορευόμενον καὶ διαχυνόμενον ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κενοῦ καὶ ζωηφόρου τάφου, θὰ αἰσθανθῇ, πόσον δικαίως ἐπετίμα τότε ὁ Κύριος τοὺς δύο μαθητάς, ὅταν μετὰ στοργῆς ἀπηύθυνεν εἰς αὐτοὺς τὸν ἔλεγχον: «Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται! Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;»

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΚΑΤΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΝ ΤΗ ΖΩΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΚΥΠΤΟΝΤΑ ΧΑΣΜΑΤΑ

1. Ἡ κατάταξις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ζώντων. Ἡ ὑπὸ τῶν φυσιολόγων κατάταξις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ταξινομήσει τῶν διαφόρων ζώων ἀποτελεῖ τῷ ὄντι μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ὅτι εἶνε κοινῶς ἀνεγνωρισμένη ἡ σαφὴς καὶ ἀσύγχυτος διάκρισις, τὴν ὁποίαν αἱ πρὸς τοὺς πιθήκους διαφοραὶ τοῦ ἀνθρώπου δημιουργοῦσι μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνων. Διότι καὶ τὴν εὐνοϊκωτέραν(1) πρὸς τὰς ἐξελικτικὰς ἐκδοχὰς κατάταξιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ζώντων ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει, πάλιν ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων, ὅτι οἱ πίθηκοι δὲν δύνανται νὰ καταταχθῶσιν οὐ μόνον εἰς συγγενῆ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἴδη, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ αὐτὸ γένος, οὔτε εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον τινὲς ἐκ τῶν πιθήκων, οἱ ἀνθρωποειδεῖς, θὰ ἠδύναντο κατά τινας τῶν φυσιολόγων νὰ ταχθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τάξιν τῶν διχείρων. Οὕτω ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως ἀναγνωρίζεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μένει μεμονωμένος καὶ ἄσχετος πρὸς τὰ λοιπὰ ζωϊκὰ ὄντα καὶ ὡς εἶδος καὶ ὡς γένος καὶ ὡς οἰκογένεια, συναντᾶται δὲ μετ' αὐτῶν τὸ πολὺ εἰς τὴν τάξιν τῶν διχείρων, μολονότι ὑπάρχουσι καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι συναντᾶται μετὰ τῶν πιθήκων εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν τῶν Πρωτευόντων, μένων μόνος καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν διχείρων(2). Ἀλλ' οἱανδήποτε καὶ ἂν δεχθῶμεν κατάταξιν, πάντως δι' αὐτῆς ἀναγνωρίζεται, ὅτι αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πιθήκων δημιουργοῦσιν ἀληθινὸν χάσμα μεταξὺ αὐτῶν.

2. Τὸ χάσμα ἐν τῷ γενεαλογικῷ δένδρῳ τοῦ Haeckel. Τὸ χάσμα τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ γενεαλογικοῦ πίνακος, τὸν ὁποῖον συνέταξεν ὁ Haeckel καθορίζων τὴν πορείαν τῆς ἐξελίξεως, καθ' ἣν τὸ κατ' αὐτὸν μονῆρες κατέληξεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ὁ ἄνθρωπος τοποθετεῖται εἰς τὴν ἀνωτάτην 22αν βαθμῖδα τῆς γενεαλογικῆς σειρᾶς. Εἰς τὴν 17ην βαθμῖδα τοποθετοῦνται τὰ μαρσιποφόρα· εἰς τὴν 18ην οἱ προπίθηκοι· εἰς τὴν 19ην οἱ κατάρρινοι πίθηκοι· καὶ εἰς τὴν 20ὴν οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι, ἤτοι ὁ γορίλλας, ὁ χιμπαντζῆς, ὁ οὐραγκουτάγκος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εὑρίσκει τὴν μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων ἀπόστασιν πολὺ μεγάλην, δὲν τοποθετεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν 21ην, ἀλλ' εἰς τὴν 22αν βαθμῖδα. Τὴν 21ην ἐπιφυλάσσει διὰ τύπον τινά, τὸν ὁποῖον φαντάζεται καὶ τὸν ὁποῖον ὀνομάζει πιθηκοειδῆ ἢ πιθηκάνθρωπον, ὅστις ἤδη δὲν ζῇ, ἀλλ' ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Haeckel πρέπει νὰ ἔζησε, διὰ νὰ ἀποτελῇ τὴν γεφύρωσιν τοῦ μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρώπου χάσματος.

3. Τὸ χάσμα κατὰ τὰς περὶ γενεαλ. δένδρου νεωτέρας ἐκδοχάς. Ἀλλὰ τὸ χάσμα τοῦτο παρουσιάζεται ἔτι μᾶλλον εὐρὺ καὶ ἀγεφύρωτον, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, πῶς ἐκρίθη ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων ὁ γενεαλογικὸς οὗτος πίναξ τοῦ Haeckel καὶ εἰς ποῖα συμπεράσματα κατέληξαν αἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου νεώτεραι ἔρευναι. Πράγματι, εἶνε ἤδη σχεδὸν εἰπεῖν γενικῶς ἀνεγνωρισμένον σήμερον τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κούμαρη τονιζόμενον συμπέρασμα, ὅτι «περὶ τῶν σημερινῶν ἀνθρωποειδῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος ὡς περὶ προδρόμων τυχὸν τῶν ἀνθρώπων»(3). Ἢ καθὼς ὁ Mivart διετύπωσε τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, «ὁ ἄνθρωπος, οἱ πίθηκοι καὶ οἱ ἡμιπίθηκοι δὲν δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς ἀνιοῦσάν τινα σειρὰν τύπων, τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶνε τὸ τέρμα καὶ ἡ κορυφή»(4). Τοῦτο δὲ διότι οἱ πίθηκοι ἔχουσιν ὄργανα προσιδιάζοντα εἰς αὐτοὺς καὶ διαφοροποιηθέντα μονίμως, εἶνε δὲ γενικῶς ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ πάντων τῶν ἐξελικτικῶν, ὅτι χαρακτηριστικά, ἅτινα ἀπεκτήθησαν καὶ προσέλαβον χαρακτῆρα μόνιμον, δὲν ἀπόλλυνται ἀλλὰ παραμένουσι κληρονομούμενα σταθερῶς ὑπὸ τῶν ἀπογόνων. Ἐντεῦθεν ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι καὶ ἄνθρωποι ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐξελικτικῶν οὐχὶ ὡς πρόγονοι καὶ ἀπόγονοι, ἀλλ' ὡς ἐξάδελφοι καταγόμενοι ἐξ ἀπωτέρου τινὸς κοινοῦ προγόνου(5).

Ἡ θέσις αὕτη ὑπεστηρίχθη εὐστοχώτατα ὑπὸ τοῦ de Quatrefages(6). Ἡ ὑπ' αὐτοῦ δ' ἀναπτυχθεῖσα ἐπιχειρηματολογία θὰ ἠδύνατο νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὰ

(1) Λέγομεν τὴν εὐνοϊκωτέραν, διότι παλαιότερον ὁ ἄνθρωπος ἐτάσσετο εἰς ἴδιον βασίλειον. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν κατάταξιν ταύτην ἤδη ἀπὸ τοῦ Linnaeus καὶ τοῦ Lamarck κατετάχθη καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς τὴν κλάσιν τῶν Πρωτευόντων. Ἐν τούτοις ὑπὸ πολλῶν ἔτι καὶ σήμερον ὁμολογεῖται ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐ μόνον μένει μόνος εἰς τὸ ἴδιον εἶδος καὶ γένος, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ ἰδίαν οἰκογένειαν, ἔτι δὲ καὶ ἰδίαν τάξιν, κατατασσόμενος μόνος καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν διχείρων.

(2) Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην κατάταξιν ἡ κλάσις τῶν Πρωτευόντων ὑποδιαιρεῖται εἰς τρεῖς τάξεις ἤτοι τὰ Δίχειρα, τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖ μόνος ὁ ἄνθρωπος, τὰ Τετράχειρα ἢ Πιθήκους καὶ τοὺς Λεμουρίους. Πρβλ. Guibert et Chinchole ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 386.

(3) Ἀνθρωπογονία ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 755.

(4) Les singes et l' homme σελ. 172.

(5) Πρβλ. καὶ Parges, La vie et l' evolution....σελ. 317.

(6) L' espèce humaine C. XI.

ἑξῆς: Ἡ μονιμότης τῶν χαρακτήρων ἀποτελεῖ θεμελιώδη τῆς ἐξελίξεως νόμον. Ἄνευ αὐτοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀκαμψία, τὴν ὁποίαν παρουσιάζουσι τὰ διάφορα εἴδη τῆς ζωῆς, κρατοῦντα πεισμόνως τοὺς οὓς ἀπέκτησαν διὰ τῆς ἐξελίξεως χρησίμους χαρακτῆρας καὶ μὴ ἀποβάλλοντα αὐτοὺς δι' οὐδεμιᾶς προσπαθείας. Σύμφωνα δηλαδὴ μὲ τὸν νόμον αὐτὸν ἓν εἶδος ζωῆς ἅπαξ ἀπέκτησεν ἰδιότητας καὶ χαρακτῆρας χρησίμους καὶ εἰδικούς, χαρακτηρίζοντας τὸ εἶδος τοῦτο καὶ διακρίνοντας αὐτὸ τῶν λοιπῶν, ἐμμένει εἰς αὐτοὺς καὶ διατηρεῖ τούτους ἀμεταβλήτους. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου αὐτοῦ, οὐσιωδεστάτου, ἐπαναλαμβάνομεν, κατὰ τοὺς ἐξελικτικούς, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ κατάγηται κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ πιθήκου. Διότι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς ἐδείξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ὅλα τὰ μέλη του εἶνε οὕτως ταξιθετημένα, ὥστε νὰ καθιστῶσιν αὐτὸν ζῶον ὀρθοβάμον, περιπατητικόν. Ἐνῷ παρὰ τῷ πιθήκῳ ἔχουσι τοιαύτην ταξιθέτησιν, ὥστε νὰ καθιστῶσιν αὐτὸν ζῶον ἀναρριχητικόν. Τὰ χαρακτηριστικά του αὐτὰ τὰ ἰδιάζοντα πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποβάλῃ ὁ πίθηκος καὶ νὰ προσλάβῃ παρ' ἑνὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ χαρακτῆρας ὅλως διακεκριμένους, τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ὀρθοβάμονος καὶ περιπατοῦντος ἀνθρώπου; Τί γίνεται τότε ὁ νόμος τῆς μονιμότητος τῶν χαρακτήρων;

Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐξακολουθεῖ ὁ de Quatrefages, διὰ νὰ ἀνεύρωμεν τὸν πρόγονον τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ προχωρήσωμεν πέραν τῶν βαθμίδων, ἐφ' ὧν κατατάσσονται πάντες οἱ πίθηκοι, ὁπότε πλέον θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν 17ην βαθμίδα ἢ στάδιον, ὅπου τοποθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Haeckel τὰ μαρσιποφόρα.

4. Ἐπικρίσεις τοῦ γενεαλ. δένδρου τοῦ Haeckel. Ἀλλ' ἡ περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν κτηνῶν ὑπόθεσις παρουσιάζεται ἔτι μᾶλλον ἀστήρικτος, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι οὔτε ὁ γενεαλογικὸς πίναξ ἢ τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τὸ ὑπὸ τοῦ Haeckel καταρτισθέν, οὔτε ἄλλο τι ἐκ τῶν ὑπὸ ἄλλων ἀνθρωπολόγων προταθέντων ἐθεωρήθη ὡς ἐπιστημονικῶς ἀποδεκτόν. Οὕτως ὁ Depéret χαρακτηρίζει ὡς ἐξόχως ἐπιπολαίας καὶ ἀνακριβεῖς τὰς γενεαλογικὰς ἐκδοχὰς τοῦ Haeckel. Καὶ συγκεκριμένως παρατηρεῖ, ὅτι «ἐὰν ἤθελέ τις ὑποβάλει τὰ 22 στάδια τῆς ἀνθρωπίνης γενεαλογίας τοῦ Haeckel εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Παλαιοντολογίας, θὰ ὤφειλε νὰ διαπιστώσῃ εὐθὺς ἀμέσως, ὅτι τὰ ἐννέα πρῶτα στάδια μᾶς εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου ἄγνωστα ὡς παλαιοντολογικὰ λείψανα (à l' état fossile)»(7). Ὡς πρὸς δὲ τὰ 10, 11 καὶ 14 στάδια τὰ ἐν αὐτῷ τοποθετούμενα ὑπὸ τοῦ Haeckel ζωϊκὰ ὄντα δὲν δύνανται νὰ εἶνε πρόγονοι τῶν ἐν τοῖς ἀκολούθοις σταδίοις, διότι τὰ τελευταῖα ταῦτα, ἐὰν δὲν εἶνε προγενέστερα, εἶνε ὅμως τοὐλάχιστον σύγχρονα πρὸς τοὺς ὑποτιθεμένους προγόνους αὐτῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ 15ον στάδιον ὁ Haeckel «εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ ἐνώπιον τοῦ δυσκόλου προβλήματος τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ τύπου τῶν θηλαστικῶν. Λύει τοῦτο φανταζόμενος δύο τύπους ὑποθετικοὺς καὶ ἄνευ ἀναλογιῶν εἰς τὸν ζῶντα κόσμον, ἀλλ' οὔτε καὶ μεταξὺ τῶν παλαιοντολογικῶν σκελετῶν, τὰ Πρωταμνίσια καὶ τὰ Προθηλαστικά. Οἱ τύποι οὗτοι εἶνε προωρισμένοι διὰ νὰ καλύψωσι τὸ τεράστιον χάσμα, ὅπερ χωρίζει τὰ κατώτερα θηλαστικὰ ἢ μονοτρήματα τῶν σαλαμανδρομόρφων ἀμφιβίων, πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ Haeckel ἀξιοῖ νὰ συνδέσῃ αὐτά». Φθάνων δὲ εἰς τὰ θηλαστικὰ (17ον στάδιον) παραδέχεται, ὅτι τὰ πρωτόγονα θηλαστικὰ ὤφειλον νὰ διέλθωσι διὰ τοῦ σταδίου τῶν μονοτρημάτων καὶ μαρσιποφόρων, ἀλλ' οἱ μεταβατικοὶ τύποι μεταξὺ τῶν μαρσιποφόρων καὶ τῶν πλακουντοφόρων μᾶς εἶνε τελείως ἄγνωστοι. Τὸ 18ον στάδιον, ὅπου τοποθετοῦνται οἱ προπίθηκοι, δὲν παρουσιάζεται ἀποδεδειγμένον εἰς τὸν Depéret, ὅπως οὐδὲ ἡ μετάβασις τῶν Λεμουρίων εἰς τοὺς Καταρρίνους. Καὶ καταλήγει ὁ Depéret κηρύττων «τὸ ἀσθενὲς σχεδὸν πάντων τῶν παλαιοντολογικῶν τεκμηρίων, ἅτινα ἐπικαλεῖται ὁ Haeckel καὶ τὴν ὁριστικὴν κατάρρευσιν τοῦ πλείστου τῶν θεμελιωδεστέρων ὑποθέσεών του»(8).

Ταῦτα ὡς πρὸς τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τοῦ Haeckel.

(7) Les transformations du monde animal σελ. 57.

(8) Παρὰ Guibert et Chinchold μν. ἔργ. 399. Αὐτὸς ὁ Κάρολος Vogt διακωμῳδῶν τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τοῦ Haeckel συνέκρινε «τὴν περίφημον ταύτην γέφυραν τῆς μεταβάσεως (τὴν μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ κτήνους) πρὸς τὴν ἐναέριον ἐκείνην γέφυραν τῆς μυθολογίας τὴν ὁδηγοῦσαν εἰς Walhalla, ἐπὶ τῆς ὁποίας διέρχονται ἔφιπποι οἱ Valkyries καὶ ἄλλα μυθολογούμενα ὄντα, γεννηθέντα ὑπὸ τῆς φαντασίας καὶ βαδίζοντα ἐπὶ μιᾶς γεφύρας, τὴν ὁποίαν ἐγέννησεν ἡ σκέψις» (Carl Vogt, Dogmes dans la science. Rev. scientif. 1891 σελ. 648).

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΜΑΪΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. τοῦ Θωμᾶ, Ἰωάν. κ' 19—31).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 344.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. τοῦ Θωμᾶ, Πράξ. ε' 12—20).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 363.

ΟΜΙΛΙΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Μὲ ἐξαίρετον θαυματουργικὴν δύναμιν ἦσαν ὡπλισμένοι οἱ πρῶτοι Ἀπόστολοι καὶ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅπως μᾶς ἀναφέρει σήμερον ὁ θεηγόρος Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, «ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διὰ τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά». «Τέρατα καὶ σημεῖα» ἦσαν τὰ πολλὰ καὶ καταπληκτικὰ θαύματα τῶν Ἀποστόλων. Αἱ πλατεῖαι τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ στοὰ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἦσαν γεμᾶται ἀπὸ ἀσθενεῖς. Καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐθεράπευον. Ἐθεράπευον τυφλούς, χωλούς, παραλυτικούς, δαιμονιζομένους. Ἐθεράπευον μὲ τὰς χεῖράς των, μὲ τὸν λόγον των, ἐθεράπευον καὶ μὲ τὴν σκιάν των ἀκόμη! Διὰ τοῦτο «συνήρχετο τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες». Ἀλλὰ διατί τόσον πλῆθος θαυμάτων μεγάλων καὶ καταπληκτικῶν; Διὰ νὰ ἐνισχύεται τὸ κήρυγμα, νὰ ἀποδεικνύεται ἡ δύναμις τῆς πίστεως, νὰ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι, νὰ σώζωνται οἱ ἁμαρτωλοί. Καὶ τὸ ἀ-

ποτέλεσμα ἐπήρχετο ραγδαῖον καὶ καταπληκτικόν. Ἐνῷ οἱ ἀντίπαλοι καὶ ἐχθροὶ δὲν ἐτόλμων φανερὰ νὰ πειράξουν τοὺς Ἀποστόλους, ἀντιθέτως ἐδόξαζεν αὐτοὺς ὁ λαός· «μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν». Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ὁ καρπὸς τῶν θαυμάτων· ἡ στερέωσις, ἡ ἐπέκτασις, ὁ θρίαμβος τῆς πίστεως. Χωρὶς τὰ θαύματα ἐκεῖνα, δὲν θὰ ἐπείθοντο εὐκόλως οἱ ἄνθρωποι ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶνε ἐργάται τοῦ Θεοῦ. Δὲν θὰ ἐπίστευον τὰ πλήθη, δὲν θὰ ἐστερεώνετο ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Θὰ εἴπῃ τις ἴσως· καὶ σήμερον ὑπάρχουν ἄπιστοι, σκεπτικισταί, διστακτικοί, ποὺ δυσκολεύονται νὰ πιστεύσουν. Διατί δὲν γίνονται καὶ σήμερον θαύματα, ὅπως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διὰ νὰ ἴδουν οἱ ἄνθρωποι, νὰ πιστεύσουν καὶ νὰ σωθοῦν; Καὶ ὅμως γίνονται καὶ σήμερον θαύματα ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἡ πίστις. Καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν παντὸς εἴδους ἀσθενεῖς νὰ θεραπεύωνται διὰ τῶν Ἁγίων μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως τότε ἐθεραπεύοντο διὰ τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἂν αὐτὰ δὲν τὰ βλέπουν ὅλοι, ὑπάρχουν ἄλλα καὶ περισσότερα καὶ φανερώτερα, τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ καὶ ἀμφισβητήσῃ. Ποῖα εἶνε αὐτά; Εἶνε τὰ ἠθικὰ θαύματα. Μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁμαρτωλοὶ μετανοοῦν, καὶ ἄσωτοι σωφρονίζονται, καὶ χαρτοπαῖκται συνέρχονται, καὶ μέθυσοι διορθώνονται, καὶ λῃσταὶ μεταβάλλονται, καὶ βάρβαροι ἐκπολιτίζονται καὶ βλάσφημοι καὶ διῶκται καὶ ὕβρισταὶ καὶ πλεονέκται ἀναγεννῶνται καὶ ἁγιάζονται. Τί εἶνε καὶ αὐτά; Θαύματα. Θαύματα ὄχι εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Θαύματα καθημερινά, μεγάλα, ἐκπληκτικά, ἀνώτερα καὶ δυνατώτερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Διατί δυνατώτερα; Διότι ἐδῶ γίνεται ἀντίστασις καὶ πόλεμος τρομερός. Ἐδῶ ἀντιδρᾷ τὸ ἁμαρτωλὸν παρελθόν, ἡ κακὴ συνήθεια, τὸ πονηρὸν περιβάλλον, ἡ διεστραμμένη θέλησις τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ κλίνει πρὸς τὸ κακόν. Διὰ τοῦτο χρειάζεται δύναμις μεγάλη, τοῦ Θεοῦ ἡ ἀνίκητος δύναμις, διὰ νὰ νικήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ πάθη του, νὰ μετανοήσῃ, νὰ ἁγιασθῇ, νὰ γίνῃ νέος ἄνθρωπος ὁ ἁμαρτωλός. Γίνονται λοιπὸν θαύματα καὶ καθημερινῶς ἐπαναλαμβάνονται. Ἀλλ' ὅταν ἕνας δὲν θέλῃ νὰ πιστεύσῃ, δὲν θὰ τὸν ἀναγκάσουν οὔτε τὰ θαύματα νὰ πιστεύσῃ. Τὰ βλέπει. Τὰ ἐξηγεῖ ὅμως ὅπως θέλει. Καὶ μόνον αὐτό; Ὁ ἄπιστος, ποὺ θέλει νὰ εἶνε ἄπιστος, ἐμπαίζει καὶ κακολογεῖ, καὶ καταδιώκει ἀκόμη τὰ θαύματα τῆς πίστεως καὶ τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε τότε καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους.

2.—Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἤθελαν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων, ἦσαν οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι. Πῶς νὰ πιστεύσουν, ἀφοῦ ὁ φθόνος καὶ ἡ κακία τοὺς ἔκαμε νὰ σταυρώσουν τὸν Κύριον τῆς δόξης; Οἱ Σαδδουκαῖοι μάλιστα δὲν ἐπίστευον οὔτε εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, οὔτε εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ὅταν εἶδαν λοιπὸν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι κηρύττουν παρρησίᾳ καὶ ἀφόβως, καὶ ὅτι τὰ θαύματα καταπλήττουν τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἡ πίστις αὐξάνει, αἱ δὲ τάξεις τῶν Χριστιανῶν πυκνώνονται ἀκαταπαύστως, τότε ἐξεμάνησαν κατὰ τῶν Ἀποστόλων. Καὶ τί ἔκαμαν; «ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ». Τὸν Χριστὸν προηγουμένως Τὸν συνέλαβον καὶ Τὸν ἐσταύρωσαν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς Τὸν ἀνέστησε. Δὲν ἐσυνετίσθησαν ὅμως ἀπὸ τὸ πάθημά των αὐτό. Ἡ κακία των προχωρεῖ. Καὶ τὸ πεῖσμά των τοὺς τυφλώνει. Συλλαμβάνουν τώρα καὶ ρίπτουν εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς Ἀποστόλους. Ἀλλ' ὅπως ὁ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ τοῦ τάφου τὸν Υἱόν Του, παρομοίως τώρα ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοὺς μαθητὰς καὶ κήρυκας τοῦ Υἱοῦ Του. Διότι «ἄγγελος Κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε· πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης». Τοὺς ἔβγαλεν ὁ ἄγγελος ἀπὸ τὴν φυλακήν. Καὶ τί ἀπεδείχθη μὲ αὐτό; Ὅτι ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, ὅσον μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἂν εἶνε, εἶνε ἀνίκανος νὰ βλάψῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ· ὅτι ὁ Θεὸς ὁ πανάγαθος εἶνε ἱκανὸς νὰ σώζῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς Αὐτόν.

Λοιπόν, ἂς μὴ φοβούμεθα καὶ ἂς μὴ ἀνησυχῶμεν, ὅταν βλέπωμεν ὅτι ἡ κακία ὀργιάζει καὶ οἱ ἀσεβεῖς μᾶς στήνουν παγίδας καὶ δίκτυα διὰ νὰ μᾶς συλλάβουν. Ἂς μὴ ταραττώμεθα, ὅταν ἀδικίαι καὶ συκοφαντίαι, ὅταν ὕβρεις καὶ διαβολαί, ὅταν παντὸς εἴδους κακολογίαι ἐκστομίζωνται ἐναντίον μας διὰ νὰ μᾶς βλάψουν, διὰ νὰ μᾶς καταστρέψουν. Φθάνει ἡμεῖς νὰ εἴμεθα ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ· νὰ Τὸν πιστεύωμεν εἰλικρινῶς καὶ νὰ ἐφαρμόζωμεν πιστῶς τὰ θελήματά Του, ὅπως ἔκαμαν οἱ Ἀπόστολοι. Θὰ μᾶς προστατεύσῃ τότε ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπροστάτευσε καὶ ἐκείνους. Ἴσως νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ ἀγαθότης Του νὰ πέσωμεν κάποτε εἰς τὰ δίκτυα τῶν ἀσεβῶν, ὅπως ἔπεσαν οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ χέρια τῶν Σαδδουκαίων. Πιθανὸν νὰ μᾶς ἀφήσῃ καὶ νὰ ὑποφέρωμεν ὀλίγον καὶ νὰ κλαύσωμεν ἀκόμη καὶ νὰ δοκιμάσωμεν τὸν πόνον τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐδοκίμασαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀλίγον τὴν στενοχωρίαν τῆς φυλακῆς. Αὐτὸ τὸ κάμνει διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν μας, διὰ νὰ μετρήσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοήν μας. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι σπεύδει ὁ πανάγαθος Πατήρ, πάντοτε σπεύδει νὰ σώζῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιβουλὴν τοὺς ἰδικούς Του ἀνθρώπους, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ σημερινὴ θαυματουργικὴ ἀποφυλάκισις τῶν Ἀποστόλων. Θέλομεν, λοιπόν, νὰ Τὸν ἔχωμεν βοηθὸν καὶ προστάτην εἰς τοὺς κινδύνους τῆς ζωῆς μας; Ἂς μένωμεν πιστοὶ εἰς Αὐτὸν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων, οἱ ὁποῖοι δὲν Τὸν ἠρνήθησαν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐρρίφθησαν εἰς τὴν φυλακήν. Ἡ ἀγαθότης Του οὐδέποτε θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

15. Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Ἵνα καθένας ποὺ πιστεύει εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολεσθῇ εἰς αἰώνιον θάνατον ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Ὁ στίχος οὗτος συμπληροῖ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τύπου. Ὅπως πᾶς προσβλέπων εἰς τὸν χαλκοῦν ὄφιν ἐθεραπεύετο οὕτω καὶ πᾶς πιστεύων εἰς τὸν Χριστὸν σώζεται. Ἡ ἔννοια αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν παραλειπομένην ἀλλ' ὑπονοουμένην φράσιν τοῦ πρώτου ὅρου τῆς συγκρίσεως. Ἤτοι καθὼς Μωϋσῆς «ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἵνα οἱ ἀτενίζοντες εἰς αὐτὸν ἔχωσι ζωήν» (Ζιγαβ.), οὕτω δεῖ ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν....

πᾶς. Ἐπεκτείνει εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἰουδαϊκοῦ τύπου, καθ' ὃν χρόνον διὰ τῆς ἐνάρθρου μετοχῆς **ὁ πιστεύων** ἐξατομικεύει ἐντόνως τὴν πρᾶξιν τῆς πίστεως.

ὁ πιστεύων. «Ἡ πίστις ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς σωτηρίας, εἶνε ὅ,τι ὑπῆρξεν ἡ πρόσβλεψις πρὸς τὸν ὑψωμένον ὄφιν ἐν τῇ περιπτώσει τῶν ἐχόντων ἀνάγκην θεραπείας Ἰσραηλιτῶν» (Bengel). Εἰς τὴν βλέψιν τοῦ θανατηφόρως δεδηγμένου Ἰσραηλίτου ἀντιστοιχεῖ ἡ πίστις τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐπὶ τὸν Ἐσταυρωμένον. «Οἱ ἀτενίζοντες εἰς αὐτόν (τὸν Ἰησοῦν) δι' ἐκτενεστέρας πίστεως» (Κύριλλ.).

εἰς αὐτόν. «Ὦ ὑψωθέντα. Ὁ σταυρὸς κλῖμαξ πρὸς οὐρανόν» (Bengel).

μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. «Ὁ σταυρὸς οὖν πηγὴ ζωῆς αἰωνίου» (Ζιγαβ.). Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως ὑπὸ διπλῆν μορφήν, ἀρνητικὴν (μὴ ἀπόληται) καὶ θετικὴν (ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον).

ζωὴ αἰώνιος. Φράσις ἀπαντῶσα 17άκις ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου καὶ 6άκις ἐν τῇ Α' Ἰωάν., συχνάκις δὲ καὶ παρὰ τοῖς συνοπτικοῖς καὶ τῷ Παύλῳ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς μετὰ θάνατον μελλούσης ζωῆς. Παρὰ τῷ Ἰωάννῃ ὅμως ἡ ζωὴ αὕτη δύναται νὰ εἶνε καὶ παροῦσά τις κατοχὴ τοῦ πιστεύοντος (γ' 36, ε' 24, ς' 47, Α' Ἰωάν. ε' 13), συνεχιζομένη καὶ μετὰ θάνατον αἰωνίως (ς' 54). Ἔχειν ζωὴν αἰώνιον σημαίνει περισσότερον τοῦ ζῆν αἰωνίως, τοῦ τόνου ὑπάρχοντος κυρίως οὐχὶ ἐπὶ τῆς διαρκείας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ποιότητος τῆς ζωῆς. Ἔχειν ζωὴν αἰώνιον σημαίνει συμμετέχειν τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ (ε' 26) καὶ τοῦ Χριστοῦ (α' 4), ἥτις ζωὴ ὑπέρκειται τῆς ἐπιδράσεως καὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ χρόνου. Ὡς δὲ ἡ αἰώνιος ζωὴ σημαίνει τὴν αἰωνίαν μακαριότητα, οὕτως ὁ αἰώνιος θάνατος σημαίνει τὴν αἰωνίαν δυστυχίαν.

Ἡ ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου παραχθεῖσα παρὰ τῷ Νικοδήμῳ ἐντύπωσις ἐξηγεῖ τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πάθους συμπεριφορὰν αὐτοῦ. Βλέπων τὸν Ἰησοῦν ὑψούμενον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τούτους καὶ ἀντὶ νὰ σκανδαλισθῇ καὶ πτοηθῇ ὡς οἱ λοιποὶ μαθηταὶ ἠσθάνθη τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐνισχυομένην.

16. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Διότι τόσον πολὺ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς ὁλόκληρον τὸ γένος τῶν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀνθρώπων, ὥστε τὸν ἐκ τῆς οὐσίας Του γεννηθέντα μονάκριβον υἱόν Του παρέδωκεν εἰς θάνατον, ἵνα καθένας ποὺ πιστεύει εἰς αὐτὸν μὴ χαθῇ εἰς αἰώνιον θάνατον, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ἐθεώρησαν ὅτι ὁ διάλογος τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Νικόδημον σταματᾷ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον, καὶ ἄρχεται ἤδη ὑπομνηματισμὸς καὶ ἐξήγησις τούτου ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Εἶνε ἐν τούτοις προφανές, ὅτι ὁ σύνδεσμος τῶν λόγων τούτων πρὸς τοὺς προηγηθέντας εἶνε στενότατος καὶ ἡ σκέψις παρουσιάζεται συνεχιζομένη, ὡς ἄλλως τε ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γάρ, δι' οὗ τὰ ἐν τῷ προκειμένῳ στίχῳ ἐπάγονται ὡς αἰτιολογία, ἄρα δὲ καὶ ὡς συνέχεια τῶν προηγουμένων. Ἄλλως τε ἡ διακοπὴ τοῦ διαλόγου ἐν τῷ στίχ. 15 θὰ ἐπήρχετο πολὺ ἀποτόμως καὶ θὰ παρέμενεν οὗτος, παρὰ τὴν τόσην σπουδαιότητα αὐτοῦ, ἀτελής.

Οὕτω. Προτάσσεται μετ' ἐμφάσεως καὶ προσδίδει ἰδιαίτερον τόνον εἰς τὴν ἔννοιαν.

γάρ. Αἰτιολογεῖ τὸ «δεῖ ὑψωθῆναι...». «Ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· Μὴ θαυμάσῃς, ὅτι ἐγὼ μέλλω ὑψοῦσθαι, ἵνα σωθῆτε ὑμεῖς· καὶ γὰρ καὶ τῷ Πατρὶ τοῦτο δοκεῖ καὶ αὐτὸς οὕτως ὑμᾶς ἠγάπησεν ὡς...» (Χρυσόστ.)

ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον. «Τῷ εἰπεῖν Οὕτως ἠγάπησε» καὶ τῷ «ὁ Θεὸς τὸν κόσμον πολλὴν δείκνυσι τῆς ἀγάπης τὴν ἐπίτασιν. Πολὺ γὰρ τὸ μέσον καὶ ἄπειρον ἦν. Ὁ γὰρ ἀθάνατος, ὁ ἄναρχος, ἡ μεγαλωσύνη ἡ ἀπέραντος τοὺς ἀπὸ γῆς καὶ σποδοῦ, τοὺς μυρίων γέμοντας ἁμαρτημάτων... τούτους ἠγάπησε» (Χρυσόστ.).

ἠγάπησε. Παρὰ τοῖς συνοπτικοῖς περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσαύτως καὶ παρ' Ἰωάννῃ (ιγ' 34, ιε' 12, 17, η' 42, ιδ' 15, 21, 23 κα' 15). Παρ' αὐτῷ ὅμως συχνάκις περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον (ια' 5, ιγ' 1, 23, 34, ιδ' 21, ιε 9, 12, κα' 7, 20) καὶ περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον (γ' 16, ιδ' 23, ιζ' 23, Α' Ἰωάν. γ' 1, δ' 10) καθὼς καὶ περὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ (γ' 35, ι' 17, ιε' 9, ιζ' 23—26, ιδ' 31).

τὸν κόσμον. Ὁ ὅρος οὗτος παρ' Ἰωάννῃ εἰς δύο ἐννοίας. Ἢ τὸ ὅλον γένος τῶν ἀνθρώπων τὸ διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀπεγνωσμένον ἀλλ' ἀγαπηθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐνταῦθα· ἢ τὸ ἀπιστοῦν τμῆμα τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἀντιτιθέμενον εἰς τὸ πιστεῦσαν καὶ ἀπαρνηθὲν τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἕτερον τμῆμα αὐτῆς, ὡς συχνάκις ἐν τῷ τελευταίῳ διαλόγῳ τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς του. Παρ' Ἰωάννῃ ὁ ὅρος ἀπαντᾷ 78άκις, ἐνῷ παρὰ τοῖς συνοπτικοῖς μόνον 15άκις.

τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ. «Καὶ ταῦτα δὲ πάλιν ὁμοίως ἐμφαντικά.... Οὐ δοῦλον, οὐκ ἄγγελον, οὐκ ἀρχάγγελον» (Χρυσ.) ἀλλὰ «Υἱὸν τὸν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός, ὁμοούσιον δηλονότι τῷ γεγεννηκότι καὶ Θεὸν ὄντως καὶ κατὰ ἀλήθειαν» (Κύριλ.). «Εἰ πολλοὺς ἔχων υἱούς, ἕνα δέδωκε, καὶ τοῦτο ὑπέρμεγα· νυν δὲ τὸν Μονογενῆ δέδωκε»

(Θεόφ.). Προσθέτει νέον γνώρισμα εἰς τὸ προηγηθὲν «υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου». Ζητεῖ δὲ κυρίως διὰ τούτου νὰ ἐξάρῃ τὸ ἄπειρον τῆς ἀγάπης τοῦ Πατρός. «Τῆς ἀγάπης ὁρᾶται τὸ ἀξιάγαστον ἐν τῷ δεδόσθαι τὸν Υἱὸν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τοῦτον Μονογενῆ. Οὐκοῦν ἵνα μένῃ καὶ σώζηται μεγάλη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡ ἀγάπησις, υἱὸς νοείσθω, μὴ ποίημα» (Κύριλ.). Ἡ φράσις ὑπενθυμίζει τὸ ἐν Γενέσ. κβ' 16 λεχθὲν περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἰσαάκ.

ἔδωκε. *«Ἐξέδωκεν εἰς θάνατον» (Ζιγαβ.). Τὸ ἔδωκεν ἐνταῦθα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ παραδίδειν καὶ ἐγκαταλείπειν ὅπως πάθῃ. Καταντᾷ εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, εἰς ἣν καὶ τὸ προηγηθὲν «ὑψωθῆναι». Πρβλ. καὶ Ρωμ. η' 32. «Ὅρα δέ μοι, ὅτι ὥσπερ ἄνω εἶπεν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καίτοι οὐ κατέβη ἡ σὰρξ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἓν πρόσωπον καὶ τὴν μίαν ὑπόστασιν τὰ τοῦ Θεοῦ προσέθηκε τῷ ἀνθρώπῳ· οὕτω κἀνταῦθα τὸ ἔμπαλιν τὰ τοῦ ἀνθρώπου προσέθησι τῷ Θεῷ Λόγῳ. Ἔδωκε γάρ, φησίν, ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς θάνατον· καίτοι ὁ Θεὸς ἀπαθής» (Θεοφύλ.).*

ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων .... μὴ ἀπόληται .... ζωὴν αἰώνιον. *Ἐξαίρεται ἡ καθολικότης τῆς σωτηρίας (πᾶς), ἡ εὐκολία τοῦ μέσου (πιστεύων), τὸ μέγεθος τοῦ προλαμβανομένου κακοῦ (μὴ ἀπόληται), ἡ διάρκεια καὶ τὸ ἐξαίρετον τοῦ ἐπιτυγχανομένου ἀγαθοῦ (ζωὴν αἰώνιον). Ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τῆς ἐν στίχ. 15 φράσεως. Ἡ τοιαύτη ἐπανάληψις προσιδιάζει εἰς τὸ ὕφος τοῦ Ἰωάννου (γ' 3, 5, δ' 23, 24, ς' 35, 41, 48, 51, ς' 39, 40, η' 24, ι' 8—15, ιε' 1—5, ις' 14, 15).*

Δικαίως ὁ στίχος αὐτὸς ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τοῦ Λουθήρου ὡς «ἡ Βίβλος ἐν μικρογραφίᾳ».

ΛΟΓΟΙ ΧΡΥΣΟΙ

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Ἔχομεν ἀνάγκην, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ν' ἀκούωμεν μερικοὺς ἀπὸ τοὺς λόγους ἐκείνους, τοὺς τόσον σαφεῖς ὅσον καὶ δραστικούς, οἱ ὁποῖοι ἐνισχύουν τὰς ψυχάς μας καὶ τὰς κάμνουν ν' ἀποτινάσσουν τὴν νάρκην των.

Μητέρες, ἀκούσατε αὐτοὺς τοὺς λόγους. Σᾶς τοὺς μεταδίδομεν μὲ ὅλην των τὴν ἁπλότητα.

Εἶνε ἰσχυροί, ἰδίως διὰ τὰς ἰδέας, ποὺ ἐκφράζουν. Ἀναγνώσατέ τους, μελετήσατέ τους, ἀφίσατέ τους νὰ εἰσδύσουν ἕως εἰς τὸ βάθος τῆς ὑπάρξεώς σας.

Μὴ λησμονῆτε ὅτι ἐπιγράφονται: ἡ ἀποστολὴ τῆς μητέρας.—Ἡ ἀποστολὴ πάσης λογικῆς ὑπάρξεως εἶνε ὁ εἰδικὸς κλῆρος τῆς ἐργασίας ποὺ τῆς ἐνεπιστεύθη κατ' ἰδίαν ὁ Θεὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία της—Καὶ ἐὰν ἀκόμη ἐκτελῶμεν τὰ πλέον μεγάλα, τὰ πλέον λαμπρά, τὰ πλέον χρήσιμα ἔργα, ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ εἶνε ξένα πρὸς τὸν προορισμόν μας καὶ τὴν ἀποστολήν μας, δὲν θὰ ἐπιτύχωμεν τίποτε. Θὰ χάσωμεν τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ζωῆς μας, τοὺς κόπους μας, τὸν οὐρανόν ..... Θὰ χάσωμεν τὸ πᾶν!

***

Ἡ ἀποστολὴ τῆς μητέρας εἶνε τὸ πῶς νὰ κάμῃ ἀληθινοὺς Χριστιανοὺς τὰ παιδιά της. Ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δὲν τῆς τὰ ἔδωκε δι' ἄλλον σκοπὸν παρὰ διὰ νὰ τὰ κάμῃ ἁγίους.—Αὐτὸς εἶνε ὁ κύριος σκοπός.

Τὸ νὰ κάμῃ τὰ παιδιά της ἀνθρώπους ἐνδόξους διὰ μέσου τῆς ἐπιστήμης των, τῆς ἐπιδεξιότητός των, τῆς ἰδιοφυΐας των,—ἀνθρώπους ἀξιαγαπήτους, περιζητήτους, ἐπιζήλους, ἀκούοντας ἀπὸ παντοῦ κολακείας—ὅλα αὐτὰ εἶνε δευτερεύοντες σκοποί. Διότι καὶ τὰ μεγαλύτερα χαρίσματα μὲ τὸν θάνατον παρέρχονται καὶ σβύνουν. Ἐνώπιον δὲ τοῦ Θεοῦ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἶνε τίποτε.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν παρέρχεται καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, εἶνε μόνον ἡ ἁγιότης. Ἄρα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν τείνει ἀμέσως ἢ ἐμμέσως νὰ κάμῃ τὸ παιδί ἕναν ἅγιον, δὲν ἔχει οὐσιαστικὴν ἀξίαν. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἁγιότητα, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιβραδύνει τὴν ἁγιότητα, ἢ τὴν ἐλαττώνει, εἶνε περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἔνοχον.

Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Θεοῦ πολλαὶ μητέρες ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἴδουν μίαν μακρὰν ζωὴν γεμάτην ἀπὸ ἀφοσίωσιν διὰ τὸ πολυαγαπημένον των παιδί, γεμάτην ἀπὸ κόπους, γεμάτην ἀπὸ θλίψεις, μίαν μακρὰν ζωήν—ἀλλοίμονον!—κενὴν καὶ ἴσως πολὺ ἔνοχον!

***

Ἀκούσατε μερικοὺς κανόνας πολὺ πρακτικούς:

Τρία εἶνε τὰ μέσα ἐκεῖνα, ποὺ κάμνουν μεγάλην μίαν ψυχήν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι καὶ ἐὰν ἡ ψυχὴ αὐτὴ ὑποστῇ μίαν πτῶσιν, ἀσφαλῶς θ' ἀνεγερθῇ. Τὰ τρία αὐτὰ μέσα εἶνε τὰ ἑξῆς: 1ον Ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὸ κακόν.—Ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὑψηλή καὶ μολονότι ὁ ἄνθρωπος ἐξέπεσε διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἐνθυμεῖται ὅμως τὸν οὐρανόν. Ἐν πρώτοις αἰσθάνεται ἀκόμη μίαν ἀποστροφὴν αὐθόρμητον διὰ κάθε τι, ποὺ εἶνε κακόν, ὅπως αἰσθάνεται φυσικὴν ἀποστροφὴν διὰ κάθε τι, ποὺ εἶνε ἄσχημον. Ἡ ἀπέχθεια αὐτή, ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι τοῦ κακοῦ, εἶνε τρόπον τινὰ ἡ σφραγίς μας, ἀλλ' ἡ σφραγὶς αὐτὴ ἐξασθενεῖ γρήγορα ἀπὸ τὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ καθένας, ὅταν βλέπῃ τὸ κακὸν καὶ κυρίως ὅταν πράττῃ τὸ κακόν. Χριστιαναὶ μητέρες! ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται νὰ διατηρήσητε, νὰ αὐξήσητε, νὰ ἀναπτύξητε καὶ νὰ ἐνδυναμώσητε τὸ αἴσθημα αὐτὸ τῆς ἀποστροφῆς πρὸς κάθε τι ποὺ εἶνε εὐτελὲς καὶ ρυπαρόν.

Ἐνθυμηθῆτε τί ἔλεγεν ἡ Λευκὴ τῆς Καστίλλης πρὸς τὸ παιδί της. «Παιδί μου, σὲ ἀγαπῶ πολύ. Ἀλλὰ θὰ προτιμήσω νὰ σὲ ἴδω νεκρόν, παρὰ νὰ διαπράξῃς ἕνα θανάσιμον ἁμάρτημα». Ἴσως καὶ σεῖς νὰ τὸ λέγετε εἰς τὰ παιδιά σας, ἀλλὰ πῶς τὸ λέγετε;

Διὰ νὰ προξενήσουν οἱ λόγοι αὐτοὶ εἰς τὰ παιδιά σας ἐντύπωσιν βαθεῖαν, ἰσχυράν, αἰωνίαν, θὰ ἔπρεπε καὶ ὁ τόνος, καὶ ἡ φωνή, καὶ αἱ χειρονομίαι, καὶ ἡ συγκίνησις, ὁλόκληρος ὁ ἑαυτός σας, νὰ ἐκδηλώνῃ τὴν μεγάλην αὐτῶν σπουδαιότητα.

Ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ σου δὲν εἶνε μόνον μία ἄ-

γραφος σελὶς ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ γράψητε. Εἶνε ἐπίσης καὶ ἕνας ὀρείχαλκος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ χαράξητε.

2ον) Ἡ ἀδιαφορία πρὸς ὅλα ὅσα παρέρχονται· Ὅποιος δὲν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του ἀνώτερον ἀπὸ τὸν ὑλικὸν κόσμον, εἶνε ἄνθρωπος εὐτελής, τιποτένιος, ἀνάξιος τοῦ ὑψηλοῦ του προορισμοῦ. Θυσιάζει τὸν οὐρανὸν δι' ὀλίγην λάσπην, ἡ ὁποία γυαλίζει. Θυσιάζει τὸ ἀληθὲς διὰ τὸ φαινομενικόν, τὸ πραγματικὸν διὰ τὸ φανταστικόν.

Λέγετε λοιπὸν εἰς τὰ παιδιά σας, λέγετέ τους ἐνωρίς, ὅτι ἡ τιμιότης, ἡ ἀρετή, ἀξίζουν περισσότερον ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ τοῦ κόσμου· ὅτι τίποτε, τίποτε, δὲν ἀντικαθιστᾷ τὸ καθῆκον· ὅτι τίποτε, τίποτε, δὲν ἔχει τόσην ἀξίαν, ὅσον ἀξίζει ἡ ἐπιδοκιμασία τῆς συνειδήσεως, ἡ ὁποία εἶνε ἡ ἠχὼ τῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ Θεοῦ!

Χωρὶς αὐτὴν τὴν βαθεῖαν πεποίθησιν, θὰ ἀγαπήσουν ἐκεῖνο ποὺ κολακεύει καὶ γοητεύει. Θὰ θυσιάσουν τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ τὴν τιμήν των καὶ τὴν συνείδησίν των καὶ τὴν ψυχήν των, διὰ μερικὰ ἐφήμερα ἀξιώματα. Θὰ συλληφθοῦν ἀπὸ κάθε δόλωμα, ποὺ θὰ τοὺς ρίψουν διὰ νὰ τὰ προσελκύσουν.

3ον) Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ἡ ἀνάγκη τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίας, ἡ δίψα διὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ —διατί νὰ μὴ τὸ εἴπωμεν;—ὄχι δίψα διὰ τὸν Θεὸν τὸν ἀπρόσωπον καὶ ἀκατάληπτον, τὸν ὁποῖον κάθε λογικὴ ὕπαρξις παραδέχεται, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν τὸν ἐνανθρωπήσαντα, τὸν Θεὸν τῆς φάτνης καὶ τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν Θεὸν τῆς θείας Εὐχαριστίας, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν!

Μητέρες, δὲν λέγετε ἀρκετὰ εἰς τὰ παιδιά σας, καὶ δὲν τὰ διδάσκετε ἐπαρκῶς διὰ τῆς διαγωγῆς σας ὅτι ὁ Θεὸς ὅλα τὰ βλέπει, ὅτι ὁ Θεὸς ὅλα τὰ γνωρίζει, ὅτι ὁ Θεὸς τὰ πάντα δύναται καὶ πᾶν ὅ,τι ὁ ὁ Θεὸς κάμνει εἶνε καλόν.

Δὲν διδάσκετε ἐπαρκῶς τὰ παιδιά σας, ὅτι ἐκεῖνο, ποὺ παραγγέλλετε εἰς αὐτά, τὸ παραγγέλλει ὁ Θεός· ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἀπαγορεύετε, τὸ ἀπαγορεύει ὁ Θεός.—Διατί, ὅταν τὰ παιδιά σας διαπράττουν ἕνα σφάλμα, ἀπαιτεῖτε νὰ σᾶς ζητοῦν συγγνώμην καὶ δὲν ἀπαιτεῖτε νὰ ζητοῦν συγγνώμην ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν;—Διατί, ὅταν ἀπαιτῆτε νὰ σᾶς εὐχαριστοῦν, δὲν ἀπαιτεῖτε νὰ εὐχαριστοῦν ὡσαύτως καὶ τὸν ἀγαθὸν Θεόν;

Δὲν ὁδηγεῖτε συχνὰ τὰ παιδιά σας εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας Κοινωνίας καὶ δὲν δεικνύετε ἀρκετὰ διὰ τοῦ σεβασμοῦ σας, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὑρίσκεται πραγματικῶς ἐκεῖ!

Ὤ! λάβετε τὴν ἁγνὴν καὶ ἁπαλὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν σας, ἐλκύσατέ την πρὸς σᾶς διὰ μέσου τῶν συμβουλῶν σας, τῆς στοργῆς σας, τῆς ἀφοσιώσεώς σας.... Καὶ ἔπειτα ὠθήσατέ την πρὸς τὸν Θεόν!

Ἰδοὺ τὰ τρία αὐτὰ μέσα, τὰ ὁποῖα κάμνουν μεγάλην μίαν ψυχήν.

***

Ἡ σελὶς αὐτὴ ἀπευθύνεται ἐπίσης καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἀντικαθιστοῦν τὰς μητέρας. Ἑπομένως καὶ εἰς σᾶς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τὰς παιδαγωγούς, διότι καὶ σεῖς φέρετε εὐθύνην διὰ τὰς ψυχὰς ποὺ σᾶς ἔχουν ἐμπιστευθῆ.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΡΩΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ

Δύο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἀαρών, οἱ ἱερεῖς Ναδὰβ καὶ Ἀβιούδ, ἐπῆρεν ὁ καθένας τὸ θυμιατόν του καὶ ἔβαλαν μέσα φωτιὰ καὶ χωρὶς νὰ τοὺς προσκαλέσῃ κανείς, ἐπροχώρησαν διὰ νὰ θυμιατίσουν. Δυστυχία τους ὅμως! Ἡ ἴδια φωτιά, ποὺ ἔκαμε στάκτη τὰς θυσίας, ἡ αὐτὴ φωτιὰ τοὺς ἐκτύπησε καὶ τοὺς ἔρριψε κάτω νεκρούς, χωρὶς νὰ τοὺς κάμῃ κάρβουνο, διὰ νὰ μείνουν τὰ λείψανά τους ἐκτεθειμένα εἰς τὰ μάτια ὅλων, ὥστε τὸ δίδαγμα, ποὺ θὰ ἔπερναν ὅλοι, νὰ γίνῃ πειὸ αἰσθητὸν καὶ ζωηρόν.

Περίεργον! θὰ εἴπῃς ἴσως, ἀναγνῶστά μου. Τί ἔκαμαν οἱ ἱερεῖς αὐτοί, ποὺ ἐτιμωρήθησαν τόσον αὐστηρά; Προσέφεραν θυμίαμα εἰς τὸν Θεόν! Τόσον μεγάλο λοιπὸν ἦταν τὸ σφάλμα τους;

Μάλιστα, ἀδελφέ μου. Τόσον μεγάλο ἦταν τὸ σφάλμα τους. Καὶ νὰ γιατί.

Πρῶτα—πρῶτα δὲν τοὺς ἐκάλεσε κανεὶς νὰ θυμιάσουν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην. Καὶ ἐνῷ ὅλοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦσαν γονατιστοί, μὲ τὰ πρόσωπα ἀκουμβισμένα εἰς τὴν γῆν, αὐτοί, σὰν νὰ ἦσαν κύριοι μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σὰν νὰ εἶχαν πλέον κάθε ἐξουσίαν, πέρνουν τὰ θυμιατὰ μόνοι τους καὶ προχωροῦν νὰ θυμιάσουν.

Ἀ! σύ, ποὺ στέκεσαι κοντὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὡς λειτουργὸς τοῦ Κυρίου. Μὴ ξεχάνῃς ποτέ, ὅτι ἐκεῖ δὲν εἶσαι τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνας ἁπλοῦς καὶ ταπεινὸς ὑπηρέτης. Ἐπιδείξεις καὶ ἐξουσιαστικὰ καμώματα καὶ αὐθεντικαὶ ἐκδηλώσεις δὲν περνοῦν ἐκεῖ πέρα. Στέκου πάντα ταπεινὸς ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, χωρὶς νὰ τὸ πέρνῃς ἐπάνω σου, ἐὰν ἡ δόξα τοῦ Κυρίου, ποὺ περιβάλλει τὸ θυσιαστήριόν Του, πέφτῃ καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἰδικήν σου ἀναξιότητα. Μένε ἐκεῖ μὲ τὸ συναίσθημα, ὅτι εἶσαι δοῦλος τοῦ Κυρίου καὶ ὑπηρέτης τοῦ λαοῦ Του. Καὶ μὴ σοῦ φαίνεται, πῶς εἶσαι νοικοκύρης καὶ αὐθέντης ἐκεῖ, ποὺ μόνον ἕνας εἶνε ὁ Δεσπότης καὶ ὁ Κύριος. Καὶ πρόσεχε οὔτε μὲ τὰ ἄμφιά σου νὰ ἐπιδεικνύεσαι, οὔτε μὲ τὰ λυγίσματα τῆς φωνῆς σου νὰ ἐπιζητῆς τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῶν ἐκκλησιαζομένων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὅταν τοὺς εὐλογῆς ἢ τοὺς μεταδίδῃς τὰ μυστήρια νὰ ξεχάνῃς, ὅτι εἶσαι ταπεινὸς ὑπηρέτης των.

Σοῦ τὰ λέγω αὐτά, ἱερολογιώτατε καὶ αἰδεσιμώτατέ μου, γιατί πολλαῖς φοραῖς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ θυσιαστηρίου, μολονότι μὲ πολλὴν εὐλάβειαν δέχονται τὴν χειροτονίαν καὶ πέρνουν θέσιν εἰς τὸ θυσιαστήριον ὄχι μὲ τὸ χέρι τους, ἀλλὰ κατόπιν κλήσεως ἱερᾶς, τὴν παθαίνουν ὅμως, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ δύο τέκνα τοῦ Ἀαρών. Μολονότι καὶ αὐτὰ μετὰ πρόσκλησιν καὶ ἐκλογὴν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεὸν ἔγιναν ἱερεῖς καὶ ἐτήρησαν εὐλαβῶς κάθε τι ποὺ τοὺς ἐζητήθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χειροτονίας των, κατόπιν δὲν ἔμειναν στὴ θέσι τους. Θέλω δηλαδὴ νὰ εἰπῶ, ὅτι καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτούς, ποὺ μὲ καλὴν συνείδησιν χει-

Λόγῳ τῶν ἑορτῶν ἐξεδώκαμεν ὁμοῦ τὰ φύλλα δύο ἑβδομάδων, ὅπως ἔχουν οἱ κ. κ. Συνδρομηταί μας πλουσιωτέραν τὴν ἐκ τῆς μελέτης πνευματικὴν τροφὴν κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς.

ροτονοῦνται, δὲν περνᾷ πολὺς καιρὸς καὶ κακομαθαίνουν. Καὶ συνειθίζουν ὅσα γίνονται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὥστε μετ' ὀλίγον νὰ ἐγγίζουν τὰ ἅγια μυστήρια μὲ πολλὴν ἀδιαφορίαν, σὰν νὰ ἦσαν πράγματα κοινὰ καὶ τυχαῖα καὶ συνειθισμένα. Καὶ ἐμβαίνουν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ καὶ προχωροῦν εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν σὰν εἰς τὸ δωμάτιόν τους καὶ σὰν εἰς τὸ κοινὸν τραπέζι, τὸ ὁποῖον εἶνε τοποθετημένον ἐκεῖ διὰ κοινὴν χρῆσιν.

Καὶ βλέπεις πάλιν ἄλλους, οἱ ὁποῖοι θυμώνουν καὶ ἐρεθίζονται καὶ δὲν τὸ ἔχουν γιὰ τίποτε νὰ παρατηρήσουν δυνατὰ τὸν νεωκόρον ἢ τὸν ψάλτην ἢ τὸν οἱονδήποτε πιστὸν διὰ μίαν παρατυπίαν ἢ καὶ ἀταξίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν, καὶ τῆς ὁποίας ἡ διόρθωσις θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ γίνῃ ἔπειτα καὶ ἰδιαιτέρως, χωρὶς νὰ προκαλῆται θόρυβος καὶ χασμωδία εἰς τὴν θείαν λατρείαν. Καὶ ἀκούεις φωναῖς δυναταῖς εἰς τὸ θυσιαστήριον ἢ βλέπεις τὸν λειτουργὸν νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὴν ὡραίαν πύλην καὶ νὰ φωνάζῃ εἰς τὸν ψάλτην ἢ εἰς τοὺς Χριστιανούς. Ἀκούεις θυμιατὰ νὰ πετάγωνται πέρα, γιατὶ δὲν ἤλθαν εἰς τὴν ὥραν τους ἢ γιατὶ ἔσβυσεν ἡ φωτιά τους ἢ δὲν ἔχουν θυμίαμα ἀρκετόν.

Ὦ! λειτουργέ μου! Ποῦ βρίσκεσαι καὶ ποῦ στέκεσαι τὴν στιγμὴν αὐτήν; Ἐὰν εἶχες μάτια νὰ ἴδῃς τὸν ἀόρατον κόσμον, θὰ ἔβλεπες γύρω σου καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον στρατιὰν ὁλόκληρον ἀγγέλων νὰ παρίσταται ἔμφοβος, μὲ εὐλάβειαν βαθεῖαν καὶ ζωηρῶς ἐκδηλουμένην· θὰ ἔβλεπες ὡρισμένως τὸ πῦρ τῆς θεότητος νὰ κυκλώνῃ τὸ θυσιαστήριον, ἐμπρὸς εἰς τὸ ὁποῖον σὺ στέκεσαι μὲ τόσην ἀδιαφορίαν, σὰν νὰ ἦσο εἰς τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιόν σου. Ἐὰν εἶχες μάτια καὶ ἔβλεπες ὅλα αὐτά, ὡρισμένως δὲν θὰ εἶχες τόλμην ὄχι νὰ ἀτακτῇς, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ στέκεσαι ἐμπρὸς εἰς τὸ θεῖον θυσιαστήριον.

Μὰ τώρα δὲν τὰ βλέπεις. Καὶ διὰ αὐτὸ ἀδιαφορεῖς. Καὶ συμπεριφέρεσαι σὰν νοικοκύρης ἐκεῖ, ὅπου δὲν εἶσαι παρὰ ἕνας ἁπλὸς ὑπηρέτης. Δὲν θυμᾶσαι λοιπὸν τὸν Ναδὰβ καὶ τὸν Ἀβιοὺδ διὰ νὰ γίνῃ τὸ ἰδικόν τους πάθημα ἰδικόν σου μάθημα;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗς,,

	Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἔσωτ.
Ἀρχιμ. † **Διον. Φαραζουλῆ:**		
1) Λόγοι Παρηγορίας, ἔκδοσ. Γ'. Ἀπὸ τὴν ἀκένωτον πηγὴν τῆς παρηγορίας, τὴν Ἁγ. Γραφήν, ἀντλεῖ ὁ συγγραφεὺς καὶ προσφέρει μὲ πολλὴν γλυκύτητα λόγους παρηγορίας δι' ὅλα τὰ θλιβερὰ περιστατικά. ἄδετοι	8	7
πανόδετοι	20	8
2) Ἡ Κοινωνία μας. Ἄρθρα κοινωνικοθρησκευτικά; παρουσιάζοντα διαφόρους πληγὰς καὶ προλήψεις καὶ συνηθείας τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ζητοῦν νὰ διαφωτισουν. ἄδετος	10	7
πανόδετος	25	8
Δημ. Γ. Παναγιωτοπούλου. Ἑρμηνεία τῆς θείας Λειτουργίας. Ἐν αὐτῇ ἐξηγοῦνται πάντα τὰ ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ λεγόμενα καὶ τελούμενα, καταδεικνύεται δὲ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ὕψος ταύτης καὶ οὕτως ὁδηγεῖται ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείαν. πανόδετος	30	10

Διὰ βιβλία ἐκκλησιαστικά, θρησκευτικά, θεολογικά, μουσικὰ καὶ ἐκδόσεως Συλλόγου ὠφελίμων βιβλίων ἀποταθῆτε εἰς Βιβλιοπωλεῖον ἡ «Ζωή», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας (1).

Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πτώσεως καὶ τῆς λυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατέλαβεν ὁ κῆπος. Δὲν ἠμπορεῖ δὲ νὰ νοηθῇ κῆπος χωρὶς δένδρα καλλίκαρπα καὶ εὐσκιόφυλλα· χωρὶς ἄνθη δροσερὰ καὶ μυροβόλα, τὴν ἀκμὴν τῆς ζωῆς ἐξαγγέλλοντα καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ ἐκδιηγούμενα. Κῆπος εἰς τὴν Ἐδέμ, ὅπου οἱ πρωτόπλαστοι ἐτέθησαν πρὸς τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν. Κῆπος εἰς τὴν Γεθσημανῆ, ὅπου ὁ Χριστὸς προσεύχεται ἐν ἀγωνίᾳ. Κῆπος παρὰ τὸν Γολγοθᾶν, ὅπου ὁ Κύριος ἐτάφη, καὶ ὁ ὁποῖος ἔγινεν ὁ κῆπος τῆς ἀναστάσεως.

«Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη», λέγει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (19, 41). Ὁ κῆπος αὐτὸς ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἰωσήφ, βεβαιώνει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος. Καὶ ἐκεῖ ὁ Ἰωσὴφ ἔθεσε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου «ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ» (27, 60). Ἀναμφιβόλως τάφος μέσα εἰς κῆπον, ὅπου ἡ φυσικὴ ζωὴ ἀκμάζει, εἶναι μία ἀντίθεσις. Ἀλλὰ πάντως ἀντίθεσις μικροτέρα τῆς μυστηριώδους ἐκείνης ἀντιθέσεως, ὅτι ἡ πηγὴ πάσης ζωῆς, ὁ Χριστός, κατετέθη ἐν τῷ τάφῳ τοῦ κήπου. Ἄλλως τε ὁ Ἰωσήφ, ὁ «πλούσιος καὶ βουλευτής», ἀλλ' «εὐσχήμων καὶ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος» οὗτος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ἐπενόησε τὴν ἀντίθεσιν ταύτην πρὸς διδακτικοὺς σκοπούς. Ἐφ' ὅσον μὲν ἔζοῦσεν ὁ ἴδιος, ὁσάκις θὰ κατέβαινεν εἰς τὸν κῆπον καὶ θὰ ἀπήλαυε τὴν τέρψιν τῶν ἀνθέων καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν ὡρίμων καρπῶν, ἤθελε νὰ βλέπῃ καὶ τὸν τάφον του, διὰ νὰ μελετᾷ τὴν καλὴν τοῦ θανάτου φιλοσοφίαν καὶ νὰ ζωογονῇ τὴν φροντίδα διὰ τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωήν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του νὰ ἔχουν οἱ διάδοχοί του ἀφορμὴν νὰ σκέπτωνται καὶ τὸν θάνατον, τοῦ ὁποίου ὁ τάφος εἶναι σύμβολον· νὰ σκέπτωνται τὸ παράδειγμα τοῦ ἐν τῷ τάφῳ εὑρισκομένου δικαίου καὶ ἐναρέτου πατρός των.

Ἀλλ' ἰδού, ὁ Ἰωσὴφ ἀξιώνεται τώρα τῆς μεγίστης τιμῆς νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἰδικόν του τάφον καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὴν πηγὴν τῆς νέας ζωῆς εἰς τὸν ἰδικόν του κῆπον. Διότι εἰς τὸν γεννηθέντα ἐκ παρθενικῆς γαστρὸς ἥρμοζεν ὁ «καινός», ὁ καινούργιος καὶ παρθενικὸς τάφος. Ἀπὸ τοῦτον λοιπὸν τὸν τάφον, καὶ ἐν μέσῳ τούτου τοῦ κήπου, ὅπου τὸ σφρῖγος τῆς φυσικῆς ζωῆς, ἀνέστη ὁ Ἀρχηγὸς τῆς αἰωνίου ζωῆς.

***

Ἀπὸ κῆπον ἀρχίζει ἡ ἱστορία τῆς δημιουργίας καὶ ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀπὸ τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ. Ἐκεῖ ὁ Ἀδὰμ εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὅταν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Δημιουργὸν τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἡ ζωὴ ἐπροδόθη, ὁ θάνατος δὲ καὶ ὁ τάφος ἔλαβαν τὴν δεσπόζουσαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν. Ἐκεῖ ὁ πρῶτος Ἀδάμ, ἀντὶ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, ἐπροτίμησε τὸ δένδρον τῆς γνώσεως. Ἀντὶ τοῦ παναγάθου Πατρός, τοῦ μόνου σοφοῦ Συμβούλου, τῆς μόνης πηγῆς τῆς Ζωῆς, ἐδέχθη τὴν συμβουλὴν τοῦ διαβόλου καὶ συκοφάντου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς

πτώσεως καὶ εἰσηγητοῦ τῆς ἁμαρτίας. Κ ὶ κατέπιε μὲν ὁ Ἀδὰμ τὸ θανατηφόρον δηλητήριον τῆς ἁμαρτίας, γενόμενος ἀποστάτης ἀπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρός, ἐκληροδότησε δὲ τοῦτο καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀπογόνους του. Ἀντὶ τὸ δένδρον τῆς γνώσεως νὰ τὸν κάμῃ θεόν, τοῦ μετέδωκε τὴν θλιβερὰν γνῶσιν τοῦ θανάτου, τὸν ἔκαμεν ἐξόριστον τοῦ κήπου, κοπιῶντα καὶ ἱδρώνοντα μακρὰν τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς εἰς τὴν ἐπικατάρατον γῆν, ποὺ ἀνέτελλε πλέον ἀκάνθας καὶ τριβόλους, μέχρις ὅτου τὸν ἐδέχθη νεκρὸν καὶ δεσμώτην τοῦ ᾅδου.

Ἀλλ' ἰδού, ὅτι ἀπὸ κῆπον ἀρχίζει ἡ ἀναδημιουργία καὶ ἡ νέα ζωή. Ἀπὸ τὸν φυσικὸν κῆπον τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, μετεμόρφωσεν εἰς ὑπερφυσικὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως. Ἐδῶ, εἰς τὸν κῆπον τοῦτον ἐτάφη ὁ Χριστός, ἀναλαβὼν τὸ βάρος τῆς κληρονομίας τοῦ πρώτου Ἀδάμ, τὴν ἔνοχὴν τῶν ἁμαρτιῶν ὅλων ἡμῶν τῶν ἀπογόνων τοῦ πρώτου Ἀδάμ. Ἔδειξεν εἰς τὸν ἐν Γεθσημανῇ κῆπον τῆς ἀγωνίας, ὅταν «ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος κατέβαινεν εἰς τὴν γῆν», πόσον τρομερὸν ἦτο τὸ δηλητήριον τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνέβλυσεν ὁ ἱδρὼς τοῦ πρώτου Ἀδάμ. Ἔδειξεν εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Γολγοθᾶ πόσον τρομερὰ εἶναι ἡ ἔνοχὴ τῆς ἁμαρτίας, πρὸς τὴν ὁποίαν μὲ τόσην εὐκολίαν καὶ ἀπερισκεψίαν σπεύδομεν ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ πρώτου Ἀδάμ. Ἔνοχή, ἡ ὁποία μόνον διὰ τοῦ ἐπὶ σταυροῦ θανάτου τοῦ Θεανθρώπου ἐξαλείφεται. Ἀλλ' ὁ τάφος τοῦ κήπου τοῦ Ἰωσὴφ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κρατήσῃ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς. Ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου τούτου καὶ παρουσιάσθη ἐν μέσῳ τοῦ κήπου Ἀρχηγὸς νέας ζωῆς. Ἀνέστη ὄχι μόνον δι' Ἑαυτόν, ἀλλ' ἀπεκαλύφθη πηγὴ Ζωῆς. Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, ποὺ ἔγινεν εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ, ἦσαν θάνατος, λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. Τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως, εἶναι «ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. 6, 23). Διότι «ὥσπερ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται», προσθέτει τὸ Πνεῦμα διὰ τοῦ Ἀποστόλου (1 Κορ. 15, 22).

Ἐκεῖ εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδὲμ ἡ πρώτη γυναῖκα, ἡ ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἀκούει τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν: «Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου». Λύπη δὲ καὶ στεναγμοὶ καὶ δάκρυα ὑπῆρξαν ἔκτοτε ἡ τόσον συνήθης ἐκδήλωσις τῆς ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν ζωῆς ἡμῶν τῶν ἀπογόνων της. Ἐδῶ εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως γυναῖκα πάλιν, Μαρία ἡ Μαγδαληνή, «εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα» καὶ συνεχίζουσα τῆς προμήτορός της τοὺς κλαυθμοὺς καὶ στεναγμούς. Ἀλλὰ ποίαν θέσιν ἔχουν τὰ δάκρυα εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως; «Γύναι, τί κλαίεις;» ἐρωτᾷ Ἐκεῖνος, ποὺ ὥρισεν εἰς τὴν Εὔαν λύπας καὶ στεναγμούς. Δὲν ἀντελήφθης ἀκόμη ὅτι ὁ κῆπος αὐτὸς εἶναι πλέον κῆπος ἀναστάσεως καὶ χαρᾶς, ὅτι ὁ ὁμιλῶν μετὰ σοῦ εἶναι ὄχι ὁ κηπουρός, ἀλλ' ὁ ἀναστὰς Ἀρχηγὸς τῆς χαρᾶς, ὅτι τὸ μνημεῖον αὐτὸ εἶναι πλέον σύμβολον ὄχι θανάτου, ἀλλὰ ζωῆς; Πρὸς αὐτὴν λοιπὸν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας συντρόφους της μυροφόρους γυναῖκας εὐαγγελίζεται τὴν νέαν ἀπόφασιν, τὴν ἀναιροῦσαν τὴν λύπην, λέγων «Χαίρετε»!

Ἐκεῖ ἐκ τοῦ κήπου τῆς Ἐδὲμ ἡ πρώτη οἰκογένεια, ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, ἡ ρίζα αὕτη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐκδιώκεται ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς κατάρας. Ἐδῶ εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως ἡ νέα οἰκογένεια, ἡ Ἐκκλησία, ἀναγεννημένη, ἐλευθέρα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ κατέχουσα τὸν θησαυρὸν τῆς θείας εὐλογίας, θεμελιώνεται. Οἰκογένεια ἀδελφῶν μὲ πρωτότοκον ἀδελφὸν τὸν ἀναστάντα Κύριον, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀναγγέλλει τὴν θείαν υἱοθεσίαν: «Πορεύου πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, λέγει, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν».

***

Τοῦ πρώτου κήπου, τοῦ ἐπὶ γῆς παραδείσου τῆς Ἐδέμ, ἐξόριστοι, καὶ τοῦ πρώτου Ἀδὰμ ἀπόγονοι, εἴμεθα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Εἰς μάτην ὁ ἄνθρωπος κοπιάζει νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν βαρεῖαν κληρονομίαν τοῦ προπάτορός μας ἐκείνου. Εἶναι τόσον μεγάλη ἡ κλίσις μας πρὸς τὸ κακόν, τόσον βαθέως ἔχει διαποτίσει τὴν ὕπαρξίν μας, νοῦν, καρδίαν, θέλησιν, μέλη τοῦ σώματός μας, τὸ δηλητήριον τῆς ἁμαρτίας, ὥστε πᾶσα προσπάθεια καλυτερεύσεως καταλήγει νὰ ἀφίνῃ τὸν ἄνθρωπον πάλιν εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ πρώτου Ἀδάμ. Καὶ τόσον συχνά, «αἰχμαλωτιζόμενοι τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν», ἀφίνομεν τὴν μελαγχολικὴν κραυγήν: «Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;»

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ βαθεῖα παράκλησις καὶ πίστις καὶ βεβαιότης: Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μετεφυτεύθημεν εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ. Ἐνεκεντρίσθημεν εἰς τὸ σῶμα Αὐτοῦ καὶ ἐγίναμεν μέλη Αὐτοῦ. Τί σημασίαν ἔχει, ἂν εἰς τὸν κῆπον τοῦτον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀναστάντος Κυρίου ὑπάρχῃ ἀκόμη ὁ τάφος, τὸ σύμβολον τῶν παθημάτων καὶ τοῦ θανάτου, τοῦ πόνου καὶ τῆς ταφῆς τῶν πιστῶν; Μήπως καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐπέρασε δι' αὐτῶν; Δι' ἡμᾶς εἶναι ἀρκετὸν ὅτι εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου τούτου τῆς Ἐκκλησίας εὑρίσκεται πάντοτε ὁ ἀναστὰς Κύριος, «μένων μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας», ὅπως ὑπεσχέθη μετὰ τὴν ἀνάστασίν του. Μένων μεθ' ἡμῶν προστάτης καὶ παρηγορητὴς εἰς τοὺς πόνους τῆς ζωῆς, ἐγγυητὴς ἀπολύτως ἀξιόπιστος, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μας, τῆς μεγάλης ὑποσχέσεως: «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς Ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται».

Τί σημασίαν ἔχει, ὅτι ὁ ἐντὸς ἡμῶν ὑπάρχων παλαιὸς ἄνθρωπος, ἡ κλίσις ἡ ἁμαρτωλὴ καὶ ἡ δύναμις τοῦ κακοῦ, ζητεῖ νὰ μᾶς αἰχμαλωτίσῃ; Ἡμεῖς ἠμποροῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἐπαναλάμβάνωμεν μετὰ τοῦ Παύλου τὴν εὐχαριστήριον ὁμολογίαν: «Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν», ὁ Ὁποῖος μὲ ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν μένωμεν σταθεροὶ εἰς τὸν κῆπον τῆς ἀναστάσεως, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ· ὅταν ἀπομυζῶμεν τὸν θεῖον χυμὸν τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν μυστηρίων της, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τῆς μετανοίας, τῆς ἐξομολογήσεως, τῆς θείας Κοινωνίας, ἀσφαλῶς θὰ παράγωμεν τὸν «καρπὸν τοῦ Πνεύματος, ἀγάπην, χαράν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, χρηστότητα, ἀγαθωσύνην, πίστιν, πραότητα, ἐγκράτειαν» (Γαλ. 5, 22, 23). Ὅταν ἀγωνιζώμεθα κατὰ τῶν ἀγέμων τῆς κοσμικότητος, κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός, κατὰ τῶν ἀποπειρῶν τοῦ ἀρχαίου ὄ-

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

"ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑΣ,,

Εἰς τὸ Λουξβοῦργον τῆς Γερμανίας ὑπάρχει ἰδιαιτέρα πόλις, χωρισμένη ἀπὸ τὴν ἄλλην πόλιν διὰ τείχους μὲ τέσσαρας πύλας, περιλαμβάνουσα 118 κατοικίας μὲ ἀναλόγους ἐνοίκους, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Φουγκερούπολις.

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῶν πυλῶν τούτων παρέχει σύντομον ἱστορίαν τῆς περιέργου ταύτης πόλεως: «Τῷ 1519—λέγει ἡ ἐπιγραφή—οἱ Ἰάκωβος, Οὔλριχ καὶ Γεώργιος Φούγκερ, αὐτάδελφοι, πεπεισμένοι ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἐγεννήθησαν διὰ νὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι πρέπει ν' ἀποδώσουν εἰς τὸν Θεὸν τὰ μεγάλα ἐπίγεια ἀγαθά, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ καλωσύνη Του τοὺς ἐπλούτισεν, ἀφιέρωσαν καὶ ἐχάρισαν εἰς τοὺς τιμίους, ἀλλὰ πτωχοὺς συμπολίτας των τὰ σπίτια αὐτά, διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς παράδειγμα ἀγαθοεργίας». Τὸ δὲ ἱδρυτικὸν ἔγγραφον τῆς πολίχνης ταύτης λέγει ὅτι τὰ σπίτια αὐτὰ εἶναι «προωρισμένα νὰ δανείζωνται διὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἰς πτωχοὺς καὶ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ἐργάτας, τεχνίτας καὶ πολίτας τοῦ Λουξβούργου, ποὺ δὲν ἔχουν σπίτι καὶ δὲν θέλουν ἐλεημοσύνην».

Καὶ πράγματι. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κτίσεώς της, ἐπὶ τέσσαρας τώρα αἰῶνας, ἡ πολίχνη αὐτὴ χρησιμοποιεῖται διὰ τὸν σκοπόν, ποὺ ἔθεσαν οἱ εὐεργετικοὶ ἱδρυταί της, εἰς τρόπον ὥστε γενεαὶ ὁλόκληροι εὗρῆκαν τὸ σπιτάκι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέρασαν τὴν ζωήν των. Οἱ ἔνοικοι ἐκλέγονται ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Φουγκερουπόλεως, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σωζομένων κλάδων τῆς οἰκογενείας Φούγκερ, καὶ ἡ ὁποία πληρώνει τὰ ἔξοδα συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῶν τῆς πόλεως. Πρέπει δὲ οἱ ἔνοικοι νὰ εἶναι οἰκογενειάρχαι ἐργατικοί, εὐσεβεῖς καθολικοί, ἄποροι, χωρὶς χρέη καὶ μὲ καλὴν φήμην. Ἀναλαμβάνουν, κατὰ τὸ ἱδρυτικόν, νὰ λέγουν καθημερινῶς ἕνα «Πάτερ ἡμῶν», ἕνα «Χαῖρε Μαρία» καὶ ἕνα «Πιστεύω» διὰ τὴν ψυχὴν τῶν Φούγκερ· νὰ φέρωνται δὲ καλῶς, νὰ κρατοῦν τὰ σπίτια των καθαρὰ καὶ νὰ εὑρίσκωνται εἰς αὐτὰ τὴν 9 καὶ $^3/_4$ ἑσπερινήν, ὁπότε κλείουν αἱ πύλαι τῆς πόλεως.

Κάθε σπίτι τῆς πόλεως ταύτης ἔχει δύο πατώματα μὲ δύο κατοικίας. Ἑκάστη δὲ κατοικία περιλαμβάνει τρία δωμάτια, μαγειρεῖον καὶ κηπάριον. Τὰ σπίτια καὶ οἱ δρόμοι τῆς πόλεως εἶναι πάντοτε κατακάθαροι, ὁδηγοῦν δὲ εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν, ὅπου ὑπάρχει τὸ διοικητήριον, ὁ ναὸς καὶ ἐφημέριος λειτουργῶν καθημερινῶς εἰς μνήμην τῶν ἱδρυτῶν.

Διὰ τοιούτους ἀγαθοεργοὺς πλουσίους ἀξίζει πράγματι νὰ προσφέρεται καθημερινὴ ἀναίμακτος θυσία.

φεως, ποὺ ζητεῖ καὶ εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐκκλησίας νὰ δηλητηριάζῃ ὅπως καὶ εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ, τότε ἀσφαλῶς ὁ ἀναστὰς Κύριος, ἐκ τοῦ κήπου τούτου τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας θὰ μᾶς μεταφυτεύσῃ εἰς τὸν ἐν οὐρανοῖς κῆπον τῆς αἰωνίου εὐτυχίας: «Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ», ὑπεσχέθη ὁ Κύριος, ὁ ἀπολύτως ἀξιόπιστος, ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστάς!

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΤΙ ΚΕΡΔΙΖΕΙ Ο ΚΛΕΠΤΗΣ

Εἰς τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ ὁ δάσκαλος ἔκανε τὸ μάθημα καὶ ἐξηγοῦσε τὰς δέκα ἐντολὰς ποὺ εἶχε δώσει ὁ Θεὸς τὴν παλαιὰ ἐποχὴ εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ὅταν ἔφθασε στὴν ὀγδόη ἐντολή, ποὺ λέγει «Οὐ κλέψεις», εἶπε στὰ παιδιὰ πόσον κακὸ πρᾶγμα εἶνε νὰ κλέβῃ κανεὶς τὰ ξένα πράγματα. Τότε ἕνας μαθητὴς ἐσήκωσε τὸ χέρι του καὶ εἶπε·

—Κύριε, ὁ μπάρμπα-Βαγγέλης ποὺ ἔχει τὸ διπλανὸ περιβόλι, ἔλεγε ὅτι παιδιὰ τοῦ σχολείου μπαίνουν κρυφὰ στὸ περιβόλι του καὶ τοῦ κλέβουν τὰ πορτοκάλλια...

Ὁ δάσκαλος ἐστενοχωρήθη πολύ.

—Ὅποιος τὸ κάνει αὐτό, ἐφώναξε, κάνει πολὺ ἄσχημα. Καὶ ἅμα μάθω ποῖος εἶνε, θὰ βάλω ὅλα τὰ παιδιὰ νὰ τὸν φτύσουν καὶ θὰ τὸν ἀποβάλω ἀπὸ τὸ σχολεῖο...

Σὲ λίγαις ἡμέραις ἦρθε στὸ σχολεῖο ὁ μπάρμπα-Βαγγέλης καὶ ἔκαμε παράπονα εἰς τὸ δάσκαλο ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου τοῦ κάνουν πολλαῖς ζημίαις.

—Τὸ ἔμαθα κι' ἐγὼ μὲ μεγάλη μου λύπη, ἀπήντησεν ὁ δάσκαλος. Ἔκαμα ὅμως διδασκαλία στὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ἀνέπτυξα τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ «οὐ κλέψεις». Καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ξαναγίνῃ αὐτό.

Ὁ μπάρμπα-Βαγγέλης ἔφυγε ἱκανοποιημένος. Μόλις δὲ ἐπῆγε στὸ περιβόλι του, ἐπῆρε ἕνα μεγάλο χονδρὸ χαρτί, τὸ ἔκοψε σὲ τέσσαρα κομμάτια καὶ ἔγραψε στὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ μὲ μεγάλα γράμματα «οὐ κλέψεις». Ἔπειτα ἐπῆγε καὶ ἐκρέμασε αὐταῖς τῆς ἐπιγραφαῖς σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ περιβολιοῦ του. Ἤλπιζε ὅτι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ ἐφύλαγε τὸ περιβόλι του ἀπὸ τοὺς μικροὺς κλέπτας.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ κακὸ δὲν διωρθώθη. Δι' αὐτὸ ὁ μπάρμα-Βαγγέλης ἐσκέφθη νὰ λάβῃ ἄλλα μέτρα. Ἐπῆγε λοιπὸν ἕνα πρωῒ στὸ γειτονικὸ χωριὸ καὶ ἔφερε ἀπ' ἐκεῖ ἕνα μεγάλο σκύλο διὰ τὸ περιβόλι του.

—Τώρα, ἐσκέφθη, ἐὰν δὲν φοβοῦνται τὰ παιδιὰ τὸν Θεόν, πιστεύω νὰ φοβηθοῦν τὰ δόντια τοῦ σκύλου.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ μπάρμπα-Βαγγέλης εὑρίσκετο στὸ περιβόλι του καὶ ἔσκαβε. Ἔξαφνα ἀκούει στὴν ἄλλη ἄκρη γαυγίσματα θυμωμένα καὶ φωναῖς τρόμου. Ἀφίνει ἀμέσως τὸ σκάψιμο καὶ τρέχει νὰ ἰδῇ τί συμβαίνει. Τί εἶχε συμβῆ; Δύο παιδιὰ εἶχαν ἀνεβῆ τὴ μάνδρα καὶ ἐμπῆκαν στὸ περιβόλι. Ἀλλὰ μόλις ἄρχισαν νὰ κόβουν πορτοκάλλια, τοὺς ἐκατάλαβε ὁ σκύλος. Ἔτρεξε κατεπάνω των μὲ ὁρμή, ἔσχισε τὸ σακκάκι τοῦ ἑνὸς καὶ ἐδάγκωσε τὸν ἄλλον στὸ πόδι. Οἱ δύο μικροὶ κλέπται κατατρομαγμένοι μόλις ἐπρόλαβαν νὰ φθάσουν στὴ μάνδρα καὶ νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπ' ἐκεῖ. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρυφθῇ. Ὁ ἕνας μὲ τὸ σχισμένο σακκάκι καὶ ὁ ἄλλος μὲ τὸ πληγωμένο πόδι ἐπροδόθησαν ἀμέσως. Ὁ-

λο τὸ σχολεῖο καὶ ὅλο τὸ χωριὸ ἔμαθαν ποῖοι ἦσαν καὶ τί εἶχαν πάθει. Ὁ διδάσκαλος τοὺς ἐτιμώρησε αὐστηρὰ καὶ οἱ γονεῖς των τοὺς ἔδειραν ὅπως τοὺς ἄξιζε. Ἀπὸ τότε οἱ δύο μαθηταὶ ἐπήγαιναν στὸ σχολεῖο ἐντροπιασμένοι. Οἱ συμμαθηταί των τοὺς ἐφώναζαν κλέφταις καὶ πολὺν καιρὸ δὲν ἤθελε κανεὶς νὰ κάμῃ παρέα μαζῇ των.

Αὐτὰ κερδίζει ὁ κλέπτης. Στὴν ἀρχὴ φαίνεται ὅτι κάτι ὠφελεῖται μὲ τὴν κλοπή. Ἀργὰ ἢ γρήγορα ὅμως φανερώνεται. Καὶ τότε; Οἱ ἄνθρωποι τὸν περιφρονοῦν. Καὶ αὐτὸς δὲν ἔχει πρόσωπο νὰ ἰδῇ τοὺς φίλους του, τοὺς γονεῖς του, τοὺς ἀδελφούς του, τοὺς διδασκάλους του, τοὺς συμμαθητάς του. Ἐὰν δὲ ἀπὸ μικρὸς συνειθίσῃ στὴν κλεψιά, καὶ ὅταν μεγαλώσῃ θὰ κάνῃ τὰ ἴδια καὶ πολὺ γρήγορα θὰ καταντήσῃ στὴ φυλακὴ καὶ θὰ χάσῃ τὴν ὑπόληψί του καὶ τὸ μέλλον του. Ἀλλὰ τὸ φοβερώτερο ἀπὸ ὅλα εἶνε ἡ μεγάλη καὶ αἰώνια τιμωρία ποὺ τὸν περιμένει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ Θεὸς ποὺ διατάσσει «οὐ κλέψεις» καταδικάζει καὶ τιμωρεῖ τὴν κλοπή. Ὅποιος λοιπὸν βάζει χέρι στὰ ξένα χρήματα καὶ στὴν ξένη περιουσία, αὐτὸς ἔχει ἐπάνω του τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Οὔτε σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ θὰ ἰδῇ ποτε προκοπή, οὔτε στὴν ἄλλη ζωὴ θὰ εὕρῃ ἀνάπαυσι καὶ εὐτυχία. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος καθαρὰ-καθαρὰ μᾶς λέγει ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ κλέπτουν καὶ ἁρπάζουν τὰ ξένα πράγματα, δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴν οὐράνιον βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΪΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. τῶν Μυροφόρων, Μάρκ. ιε' 43—ις' 38).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 163.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. τῶν Μυροφόρων, Πράξ. ς' 1—7).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 366.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ὅταν ὁ Θεὸς εἶνε συνεργάτης ἑνὸς ἔργου, τότε τὸ ἔργον αὐτὸ προοδεύει, αὐξάνει, μεγαλουργεῖ. Τοῦτο βλέπομεν εἰς τὸ ἔργον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Πτωχοὶ καὶ ἀμόρφωτοι ἄνθρωποι, μὲ μόνην τὴν δύναμιν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, κατώρθωσαν μεγάλα καὶ θαυμαστὰ πράγματα. Κάθε κήρυγμά των ἐκραταίωνε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ηὔξανε τοὺς πιστοὺς καὶ ἐπλήθυνε πᾶν ἀγαθὸν ἔργον μεταξὺ αὐτῶν. Δὲν ὑπῆρχον πλούσιοι καὶ πτωχοὶ εἰς τὴν εὐλογημένην ἐκείνην κοινωνίαν τῶν πρώτων χριστιανῶν. Οἱ πλούσιοι ἐγίνοντο πτωχοί, χάριν τῶν πτωχῶν. Διότι ἐπώλουν τὰ κτήματά των καὶ παρέδιδον τὰ χρήματα εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὑπὲρ τῶν πτωχῶν. Τοιουτοτρόπως καὶ οἱ πτωχοὶ ἐγίνοντο εὔποροι μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πλουσίων. Τόση ἀγάπη καὶ ἀδελφωσύνη καὶ ἁρμονία ὑπῆρχε μεταξύ των. Ἠκούσθησαν ὅμως καὶ μερικοὶ γογγυσμοὶ καὶ παράπονα. Διότι, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ σημερινὴ περικοπὴ τῶν Πράξεων, «ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν». Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀπετελέσθησαν ἀπὸ Ἑβραίους καὶ Ἑλληνιστάς. Ἑβραῖοι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς ἄλλης Παλαιστίνης. Αὐτοὶ ὡμίλουν τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Οἱ δὲ Ἑλληνισταί, Ἑβραῖοι ἦσαν καὶ αὐτοί· ἀλλ' ἐπειδὴ κατῴκουν εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, ὡμίλουν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὠνομάζοντο Ἑλληνισταί. Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν ἠγέρθησαν μικροφιλονεικίαι καὶ ἠκούσθησαν παράπονα καὶ γογγυσμοί. Διατί; Διὰ τὴν ἄνισον διανομὴν τῶν τροφῶν. Κατὰ τὴν καθημερινὴν δηλαδὴ διανομὴν τῶν τροφίμων, οἱ Ἑβραῖοι, εἴτε ἀπὸ ἀπροσεξίαν, εἴτε καὶ ἀπὸ μεροληψίαν, παρηγκώνιζον τὰς χήρας καὶ τοὺς πτωχοὺς τῶν Ἑλληνιστῶν καὶ ἐπροτίμων τοὺς ἰδικούς των ἀνθρώπους. Τοῦτο ἐστενοχώρησε τοὺς Ἑλληνιστὰς καὶ ἤγειρε τὰ παράπονά των κατὰ τῶν Ἑβραίων.

Τί μαρτυρεῖ τοῦτο; Ὅτι ὀλίγον ἐὰν χαλαρωθῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, θὰ προκληθοῦν μεμψιμοιρίαι καὶ παράπονα καὶ ἀντεγκλήσεις. Πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ἐκεῖνο ποὺ ἐτάραξε τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἤγειρεν ἔριδας καὶ ἐπροκάλεσε ταραχάς, καὶ ἐπαναστάσεις ἀκόμη, ἦτο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἡ ἄνισος καὶ ἄδικος διανομὴ τῶν ἀγαθῶν, τῶν θέσεων, τῶν ἀξιωμάτων, τῶν ἀπολαυῶν. Ὄχι, λοιπόν. Διὰ τὸν προϊστάμενον μιᾶς ὑπηρεσίας, διὰ τὸν διευθυντὴν ἑνὸς ἱδρύματος, διὰ τὸν κυβερνήτην ἑνὸς Κράτους, διὰ τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὸν πατέρα τῆς οἰκογενείας, δὲν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον νὰ ὑπάρχουν μεροληψίαι καὶ ἰδιαίτεροι φίλοι καὶ γνωστοὶ καὶ συγγενεῖς καὶ εὐνοούμενοι. Οἱ πάντες πρέπει νὰ εἶνε ἴσοι καὶ νὰ εὑρίσκουν τὴν αὐτὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας. Ἂν μάλιστα πρόκειται περὶ ἀνθρώπων ποὺ ἐργάζονται καὶ κοπιάζουν, τὸ ζήτημα εἶνε ἀκόμη λεπτότερον καὶ ἀπαιτεῖ μεγαλυτέραν προσοχήν. Ἀπόλυτος δικαιοσύνη καὶ ἐκτίμησις πρέπει νὰ κανονίζῃ τὰς σχέσεις μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων. Ἀλλοίμονον, ἂν συμβῇ τὸ ἀντίθετον. Πᾶσα βάναυσος συμπεριφορά, πᾶσα καταπίεσις, πᾶσα κατακράτησις τῆς δικαίας ἀμοιβῆς, πᾶσα αἰσχρὰ καὶ ἀνήθικος ἐκμετάλλευσις, προκαλεῖ ὄχι ἁπλῶς παράπονα καὶ φιλονεικίας, ἀλλ' ἐγκυμονεῖ κινδύνους μεγάλους καὶ τρομεροὺς δι' ἀμφότερα τὰ μέρη, διὰ τὴν κοινωνίαν ὅλην, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ποία λοιπὸν εἶνε ἡ καλυτέρα λύσις τοῦ ζητήματος; Ἡ ἀνάδειξις καὶ ἐγκατάστασις δικαίων καὶ εὐσεβῶν ἀρχόντων. Αὐτοὶ θὰ προλαμβάνουν τὰ παράπονα καὶ θὰ λύουν εἰρηνικῶς τὰς διαφοράς. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε καὶ εἰς τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

2.—Πράγματι. Μόλις οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ἤκουσαν τὰ παράπονα τῶν Ἑλληνιστῶν, «προσκαλεσάμενοι τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης». Ὄχι, εἶπον οἱ δώδεκα εἰς τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν. Δὲν ἐπιτρέπεται, δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός, νὰ ἀφίσωμεν ἡμεῖς τὴν προσευχὴν καὶ τὸ κήρυγμα καὶ νὰ ἀπασχολούμεθα μὲ τὴν διανομὴν τοῦ φαγητοῦ. Ἂς γίνῃ ἐκλογή. Δὲν χρειάζονται πολλοί. Ἑπτὰ ἄνδρες ἀρ-

κοῦν. Ἀλλὰ ἄνδρες χωρὶς μεροληψίαν, χωρὶς ἰδιοτέλειαν, χωρὶς ἰδιοτροπίας. Ἄνδρες μὲ ἀγάπην καὶ φόβον Θεοῦ, «πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου καὶ σοφίας». Τοιούτους ἄνδρας νὰ εὕρετε ἀναμεταξύ σας. Ἡ ἀρετή των νὰ εἶνε φανερὰ εἰς ὅλους, ὥστε νὰ τὴν ὁμολογοῦν ὅλοι καὶ νὰ τὴν ὑπογράφουν ὅλοι. Αὐτοὺς ἐκλέξατέ τους, διὰ νὰ ἀναθέσωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπίβλεψιν τῶν τραπεζῶν καὶ τὴν διανομὴν τῶν τροφίμων. Ἡ πρότασις τῶν Ἀποστόλων «ἤρεσεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα». Ἀφοῦ τοὺς ἐξέλεξαν, τοὺς ἔφεραν ἐμπρὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ δὲ ἀπόστολοι «προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας» διὰ νὰ ἔλθῃ ἡ χάρις καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἀναδείξῃ ἀξίους τῆς ἱερᾶς των διακονίας. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν, ὅπως τὸ ἐπερίμεναν. Τὰ παράπονα ἔλειψαν. Οἱ γογγυσμοὶ ἐσταμάτησαν. Ἡ εἰρήνη ἐπανῆλθεν. Ἡ ἀγάπη ἐπληθύνθη καὶ ἐπλεόναζε. «Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει». Ἰδοὺ τί εἰμποροῦν νὰ κατορθώσουν οἱ καλοὶ διευθυνταὶ καὶ διαχειρισταὶ μιᾶς ὑποθέσεως καὶ ἑνὸς ἔργου, ποὺ ἀποβλέπει εἰς τὸ καλὸν καὶ τὴν ὠφέλειαν ὅλων.

Ἀλλὰ βλέπετε τί προσόντα ἐζήτησαν οἱ Ἀπόστολοι διὰ τοὺς ἑπτὰ διακόνους; Ὄχι μόρφωσιν καὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην κοσμικήν. Ἐζήτησαν φόβον Θεοῦ καὶ πίστιν καὶ εὐσέβειαν πραγματικὴν καὶ φανεράν. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν κοσμημένοι μὲ αὐτὰ τὰ προσόντα οἱ ἑπτὰ ἐκεῖνοι διάκονοι, κατώρθωσαν νὰ εὐδοκιμήσουν εἰς τὸ ἔργον των καὶ νὰ ἀρέσουν καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους. Λοιπόν, χριστιανέ. Θέλεις νὰ προοδεύουν αἱ ὑποθέσεις καὶ τὰ πράγματα τοῦ σωματείου σου, τῆς ἐνορίας σου, τῆς κοινότητος, τῆς Ἐκκλησίας; Φρόντισε καὶ σὺ νὰ ὑπάρχουν εἰς κάθε θέσιν οἱ τίμιοι, οἱ εὐσυνείδητοι, οἱ ἀμερόληπτοι, οἱ δίκαιοι, οἱ εὐσεβεῖς, ποὺ ἔχουν φόβον Θεοῦ καὶ ἐρωτοῦν τὴν συνείδησίν των καὶ ζητοῦν τὸν φωτισμὸν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Ἰδιαιτέρως πρόσεχε, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκλέξῃς τὸν ἐφημέριον τῆς ἐνορίας σου. Μὴ θαμβώνεσαι ἀπὸ ἐξωτερικὰ φαινόμενα καὶ ἀπὸ κοσμικὰ προσόντα. Πρὸ πάντων ζήτει βαθεῖαν εὐσέβειαν καὶ πίστιν Χριστοῦ καὶ φόβον Θεοῦ καὶ ἀγάπην γνησίαν καὶ ἄδολον καὶ ἀρετὴν φανερὰν καὶ ἐγγυημένην. Ὅπου ὑπάρχουν ἄνθρωποι μὲ τοιαῦτα προσόντα, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἡ καλυτέρα ἐγγύησις τῆς προόδου, τῆς ἐπιτυχίας, τῆς εἰρήνης. Διότι ὅπου ὑπάρχει φωτισμὸς Θεοῦ καὶ συνείδησις ἀγαθὴ καὶ πνεῦμα δικαιοσύνης, ἐκεῖ δὲν εἰμποροῦν νὰ σταθοῦν ἀφορμαὶ διχονοίας καὶ διαιρέσεως καὶ μάχης καὶ ἐμπαθείας.

Πολύτιμος ἐνθάρρυνσις εἶνε ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δίδει διὰ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου, ὅταν λέγῃ: «Ἰσχύσατε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι. Ἐγὼ ὁ Θεός σου, ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων σοι μὴ φοβοῦ». Ὁ δὲ Χριστιανὸς φοβεῖται καὶ ἀπελπίζεται, ὅταν λησμονῇ τὴν παντοδυναμίαν, τὴν πανταχοῦ παρουσίαν, τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι καὶ ἂν συμβαίνῃ, εἶναι ἱκανὴ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ νὰ τὸ κατευθύνῃ ὑπὲρ ἡμῶν. Τὸ θάρρος, ἡ ἀφοβία, ἡ ἀνδρεία εἶναι καρποὶ τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ πεποιθήσεως εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ.

ΔΙΔΑΧΑΙ ΠΑΤΕΡΩΝ

Εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων!

Πολλοὶ καὶ τώρα καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν προγόνων μας, ἂν καὶ ἐξέκλιναν ἀπὸ τὸν ὀρθὸν βίον καὶ κατεκρημνίσθησαν ἀπὸ τὴν στενὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, ἐν τούτοις ἐσηκώθησαν πάλιν καὶ ἔδειξαν τέτοιαν μετάνοιαν, ὥστε μὲ τὰ κατόπιν ἔργα των νὰ σκεπάσουν τὰ πρῶτα καὶ νὰ πάρουν βραβεῖον καὶ νὰ φορέσουν τὸν στέφανον καὶ νὰ ἀνακηρυχθοῦν νικηταὶ καὶ νὰ συναριθμηθοῦν εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων. Διότι ἐφ' ὅσον μὲν κανεὶς ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ μέσα εἰς τὸ καμίνι τῶν ἡδονῶν, καὶ ἂν ἔχῃ ἀναρίθμητα τέτοια παραδείγματα, θεωρεῖ τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀδύνατον· ἐὰν ὅμως κάμῃ μικρὰν ἀρχὴν νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, θὰ προχωρῇ διαρκῶς, θὰ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῶν παθῶν, θὰ βλέπῃ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν του γεμάτα πολλὴν δροσιὰν καὶ εὐκολίαν. (Χρυσόστομος)

Μακρὰν ἡ ἀπελπισία διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας.

Ἐκεῖνο ποὺ ὁδηγεῖ συνήθως τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀπελπισίαν, δὲν εἶνε τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του, ἀλλὰ τὸ ὅτι ἔχει ψυχὴν ἀσεβῆ. Διὰ τοῦτο ὁ Σολομῶν δὲν εἶπεν ἁπλῶς ὅτι κάθε ἄνθρωπος «ὅταν ἔλθῃ εἰς βάθος κακῶν καταφρονεῖ» ἀλλὰ μόνον ὁ ἀσεβής (Παροιμ. 18, 3). Διότι μόνον οἱ ἀσεβεῖς ἀπελπίζονται διὰ τὴν σωτηρίαν των, ὅταν φθάσουν εἰς βάθος κακῶν. Ἐκεῖνο δέ, ποὺ δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ ἀναβλέψουν καὶ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν θ σιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέπεσαν, εἶνε τοῦτο· Ὅτι ὁ μιαρὸς αὐτὸς λογισμὸς τῆς ἀπελπισίας κάθεται ὡς ἕνας ζυγὸς ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλον τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ σκύβῃ πρὸς τὰ κάτω καὶ τὴν ἐμποδίζει νὰ κυττάξῃ ἐπάνω πρὸς τὸν δημιουργόν της. Ἴδιον ὅμως γενναίου καὶ ἀξιοθαυμάστου ἀνδρὸς εἶνε νὰ συντρίψῃ τὸν ζυγὸν αὐτὸν καὶ νὰ ἀποκρούσῃ τὸν δήμιον ποὺ τοῦ τὸ ἔβαλεν ἐπάνω του καὶ νὰ εἴπῃ τὰ λόγια τοῦ προφήτου· «Ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως» (Ψαλμ. 122, 2—3). Εἶνε θεῖαι ἀληθῶς αὐταὶ αἱ διδασκαλίαι καὶ ἀποφθέγματα τῆς ὑψίστης φιλοσοφίας.

«Ἐνεπλήσθημεν, λέγει ἐξουδενώσεως» καὶ ὑπεφέραμεν ἀναρίθμητα κακά, ἀλλ' ὅμως δὲν θὰ παύσωμεν νὰ κυττάζωμεν ἄνω πρὸς τὸν Θεόν, οὔτε θὰ παύσωμεν νὰ ζητῶμεν νὰ μᾶς ἐλεήσῃ, προτοῦ λάβωμεν τὸ αἴτημά μας.

Τοῦτο εἶνε διακριτικὸν γνώρισμα ἐκείνων ποὺ ἔχουν γενναίαν ψυχήν, τὸ νὰ μὴ ἀπογοητεύωνται, οὔτε νὰ ἀποκάμνουν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν κακῶν ποὺ τοὺς βασανίζουν, οὔτε νὰ σταματοῦν τὴν προσευχήν, ἐπειδὴ πολλάκις ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ λαμβάνουν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιμένωμεν, ἕως ὅτου μᾶς λυπηθῇ ὁ Θεὸς καὶ μᾶς ἐλεήσῃ, ὅπως λέγει καὶ ὁ μακάριος Δαβίδ. (Χρυσόστομος)

Ἡ ἀξία τῶν Ψαλμῶν.

Ὁ Ψαλμὸς καὶ ἀπὸ λιθίνην καρδίαν κάμνει νὰ ἀναπηδήσῃ τὸ δάκρυον. Ὁ Ψαλμὸς εἶνε τὸ ἔργον τῶν ἀγγέλων, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, τὸ πνευματικὸν θυμίαμα. Πόσον

σοφὴ εἶνε ἡ ἐπινόησις τοῦ διδασκάλου, ὁ ὁποῖος ἐφευρίσκει τρόπον, ὥστε συγχρόνως καὶ νὰ ψάλλωμεν καὶ νὰ μανθάνωμεν τὰ ὠφέλιμα! Διὶ αὐτὸ καὶ περισσότερον ἐντυπώνονται εἰς τὰς ψυχάς μας τὰ διδάγματα. Διότι μάθημα, ποὺ ἀκούομεν διὰ τῆς βίας, φυσικά, δὲν παραμένει· ἐνῷ τὰ μαθήματα, ποὺ εἰσέρχονται συνυφασμένα μὲ τὴν τέρψιν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, κάθηνται εἰς τὰς ψυχὰς μονιμώτερον. Τί δὲν θὰ μάθῃς ἀπὸ τοὺς Ψαλμούς; Δὲν θὰ μάθῃς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀνδρείας, τὴν ἀκρίβειαν τῆς δικαιοσύνης, τὴν σεμνότητα τῆς σωφροσύνης, τὴν τελειότητα τῆς φρονήσεως, τὸν τρόπον τῆς μετανοίας, τὸ μέτρον τῆς ὑπομονῆς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀγαθὸν θέλεις; Ἐδῶ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς ὑπάρχει θεολογία τελεία· προφητεία περὶ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ· ἀπειλὴ τῆς μελλούσης κρίσεως· ἐλπὶς ἀναστάσεως· φόβος κολάσεως· ὑποσχέσεις δόξης· φανερώσεις μυστηρίων. Ὅλα ἔχουν θησαυρισθῆ μέσα εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, ὡσὰν εἰς ἕνα μεγάλο καὶ κοινὸν ταμεῖον.

(Μ. Βασίλειος)

Ὅταν ἡ ἁμαρτία γίνῃ ἕξις.

Ὅταν καταγίνεται κανεὶς διαρκῶς μὲ τὴν ἁμαρτίαν, δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχήν του ἕξιν, ἡ ὁποία εἶνε δύσκολον νὰ ἐξαλειφθῆ. Διότι παλαιὸν πάθος τῆς ψυχῆς καὶ μελέτη τοῦ κακοῦ, ἡ ὁποία μὲ τὸν καιρὸν ἔγινε σταθερά, εἶνε δυσκολοθεράπευτος ἢ καὶ ἐντελῶς ἀθεράπευτος, καθόσον πολλάκις ἡ συνήθεια γίνεται φύσις. Εἶνε λοιπὸν εὐχῆς ἔργον νὰ μὴ πλησιάσῃ κανεὶς τὸ κακόν. Ἐὰν ὅμως τὸ δοκιμάσῃ, τότε ἐκεῖνο ποὺ ἔχει νὰ κάμῃ εἶνε νὰ τὸ ἀποφεύγῃ πλέον εἰς τὸ ἑξῆς ὅπως τὴν πληγὴν φαρμακεροῦ φειδιοῦ, σύμφωνα μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸν Σολομῶντα περὶ τῆς φαύλης γυναικός, ὅτι «μὴ καρφώσῃς τὸ μάτι σου ἐπάνω της, ἀλλὰ πήδησε μακρυά, μὴ χρονοτριβήσῃς». Τώρα δὲ γνωρίζω μερικούς, ποὺ εἰς τὴν νεότητά των ἐγλύστρησαν εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη, καὶ ἐπειδὴ ἐσυνήθισαν εἰς τὸ κακόν, ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν εἰς τὰς ἁμαρτίας μέχρι τώρα ποὺ ἄσπρισαν τὰ μαλλιά των. Διότι, ὅπως οἱ χοῖροι ποὺ κυλίονται εἰς τὸν βόρβορον, διαρκῶς προσκολλοῦν εἰς τὸ σῶμά των τὴν λάσπην, τοιουτοτρόπως καὶ αὐτοὶ καθημερινῶς προσάπτουν εἰς τὸν ἑαυτόν των τὸ αἶσχος τῆς ἡδονῆς.

(Μ. Βασίλειος)

Ποῖος εἶναι ἀξιομακάριστος.

Οἱ ἀμαθεῖς καὶ φιλόκοσμοι ἄνθρωποι, μὴ γνωρίζοντες ποῖον εἶναι τὸ πραγματικῶς ἀγαθόν, μακαρίζουν πολλάκις ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν, τὸν πλοῦτον, τὴν ὑγείαν, τὴν λαμπρότητα τῆς ζωῆς, ἐκ τῶν ὁποίων κανὲν δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀγαθόν· διότι ὄχι μόνον εὔκολα ἠμποροῦν νὰ στραφοῦν καὶ πρὸς τὸ ἀντίθετον, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἠμποροῦν νὰ κάμουν ἀγαθοὺς ἐκείνους ποὺ τὰ ἔχουν. Ὅποιος λοιπὸν ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν δὲν εἶναι ἀξιομακάριστος, διότι εἶναι ἄγνωστον ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος του. Ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντά του καὶ ἔκλεισε τὴν ζωήν του μὲ τέλος ἀναντιρρήτως χριστιανικόν, αὐτὸς πλέον ἀσφαλῶς μακαρίζεται.

(Μέγας Βασίλειος)

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Δυσκολίαι.

Ὁ Μᾶρκος εὑρίσκετο εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, ὅταν ἀφῆκε τὴν Βερενίκην. Ἦτο ἀνήσυχος, διότι μία κόρη, τῆς ὁποίας καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν ἠγνόει πρὸ ὀλίγων ὡρῶν, κατεῖχε τώρα ὅλην τὴν σκέψιν του. Χάριν αὐτῆς ἔφθασε σχεδὸν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀθετήσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ Νέρωνος, νὰ γίνῃ ἔνοχος χυδαίας συμπεριφορᾶς πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν, νὰ ὑβρίσῃ τὸν Τιγγελιανὸν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς φιλονεικίαν μὲ τὴν Βερενίκην. Καὶ τώρα ἀκόμη, παρ' ὅλας τὰς δυσκολίας, εἰς τὰς ὁποίας τὸν εἶχεν ἐμπλέξει, ὁ μόνος του πόθος ἦτο νὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα εἰς τὸ μέγαρόν του, διὰ νὰ τὴν ἴδῃ καὶ πάλιν. Τί; Ὁ Μᾶρκος, ὁ πλουσιώτερος καὶ γνωστότερος ἄνθρωπος τῆς Ρώμης, νὰ δεσμευθῇ ἀπὸ μίαν ἁπλῆν Χριστιανὴν κόρην, περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ποιοῦ τῆς ὁποίας δὲν ἐγνώριζε τίποτε σήμερον! Ὄχι, αὐτὸ θὰ ἦτο πολὺ ἀνόητον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν καθ' ὁδὸν ἠπόρει, καθ' ἑαυτὸν σκεπτόμενος, τί ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὸν συνεκίνει τόσον πολὺ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μερκίας. Ἂν καὶ ἦτο ὡραία, ἐν τούτοις δὲν ἦτο ἡ καλλονή της ἐκεῖνο, ποὺ τὸν εἵλκυε τόσον πολύ. Ἦτο μία βαθυτέρα καὶ ἰσχυροτέρα ἐπίδρασις. Ποία ἦτο ἡ ἐπίδρασις αὐτή; Ἤθελε νὰ ὑπάγῃ πάλιν πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἴδῃ. Ἴσως ἡ ζάλη του νὰ παρήρχετο μὲ τὴν στενοτέραν γνωριμίαν μαζί της· ἴσως ἐπὶ τέλους νὰ ἦτο μία γυναικεία γοητεία, ἡ ὁποία τὸν εἶχεν αἰχμαλωτίσει. Θὰ ἐπήγαινε πρὸς αὐτὴν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, διὰ νὰ μάθῃ, εἰ δυνατόν, τὸ μυστικὸν τῆς γοητείας της. Ἀλλά, ἔπρεπε νὰ περιμένῃ προτοῦ τὴν ἴδῃ καὶ πάλιν.

Ἡ Μερκία ἐξ ἄλλου ἐβασανίζετο ἀπὸ μυρίους φόβους καὶ συγκινήσεις. Τὸ ἔργον τοῦ νὰ κρίνῃ τὸν ἑαυτόν της δὲν ἦτο εὔκολον. Ἤξευρεν, ὅτι ὄχι μόνον εὐγνωμοσύνης αἴσθημα ἀνεφάνη εἰς τὴν ψυχήν της διὰ τὸν Μᾶρκον. Καὶ ἡ γνῶσις αὐτὴ ἦτο μία διαρκὴς μομφὴ καὶ ἐντροπὴ δι' αὐτήν. Διὰ πρώτην φορὰν ἐκαταλάβαινε τὴν σημασίαν τῶν προτροπῶν καὶ τῶν συμβουλῶν τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων της, ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους, ποὺ τὴν περιεστοίχιζαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀδύνατον, τώρα ἤρχιζε νὰ φαίνεται δυνατὸν καὶ ἡ πιθανότης αὐτὴ τὴν ἔκανε νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ φρίκην.

Ὅλαι αἱ δυνάμεις εἶχον ταχθῆ προφανῶς μὲ τὸ μέρος τοῦ Μάρκου. Ἐκεῖνος ἐκράτει τὴν αἰχμάλωτόν του εἰς τὸ μέγαρόν του, ὅπου αὕτη ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν διάθεσίν του· ὁ πλοῦτός του, ἡ φυσική του δύναμις, ἡ κυριαρχοῦσα θέλησίς του, ἡ ἀπρίσκεπτος περιφρόνησίς του πρὸς κάθε ἀρχὴν ἢ ἠθικὸν περιορισμόν, ὅταν ἐξηγείροντο τὰ πάθη του (καὶ οὐδέποτε εἶχαν ἐξεγερθῆ, ὅσον τώρα), ὅλα αὐτὰ ἦσαν ὅπλα, τὰ ὁποῖα ἠπείλουν νὰ λύσουν τὴν πάλην κατὰ τῆς Μερκίας ταχέως καὶ ἀποφασιστικῶς.

Μὲ τὸ μέρος ἐκείνης τί εἶχε ταχθῆ; Ἡ ἀγνότης τῆς ψυχῆς της καὶ ἡ πίστις της. Τὰ δύο αὐτὰ ὅπλα θὰ τὴν ἔσωζαν εἰς ἕνα τοιοῦτον ἀγῶνα; Πράγματι, ὁ ἀγὼν ἐφαίνετο κατ' ἐξοχὴν ἄνισος καὶ ἡ Μερκία ἦτο φοβισμένη.

Ὅλας τὰς περιποιήσεις, αἱ ὁποῖαι τῆς ἐπεδαψιλεύθησαν

κατόπιν τῶν διαταγῶν τοῦ Μάρκου τὰς ἐθεώρησεν ὡς ἄλλας ταπεινώσεις καὶ ἠρνήθη ὅλας τὰς φιλοφρονήσεις τῶν ὑπηρετῶν μὲ σταθερότητα, τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν ἠμποροῦσε νὰ κλονίσῃ. Αὐτὴ ἦτο μία φυλακισμένη καὶ ὄχι φιλοξενουμένη. Μίαν χάριν ἤθελε νὰ ζητήσῃ: ἡ πολυτέλεια τῆς παρούσης καταστάσεώς της νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ τοὺς ἀπαισίους φόβους τοῦ κελλίου τῆς φυλακῆς. Τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν δὲν ἠμποροῦσαν βέβαια νὰ ἱκανοποιήσουν οἱ ὑπηρέται. Διὰ αὐτὸ ἡ Μερκία ἤρχισε νὰ σχεδιάζῃ τρόπον δραπετεύσεως. Οἱ φρουροί της ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Μάρκον καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζαν τὴν σπουδαιότητα, ποὺ ἀπέδιδεν ἐκεῖνος εἰς τὴν ἀσφαλῆ διαφύλαξίν της, καὶ ἂν ἀκόμη εἶχαν τὴν τόλμην, δὲν θὰ τὴν ὑπεβοήθουν ποτὲ εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας της.

Ἡ ἀτυχὴς κόρη ἐβημάτιζεν ἀνήσυχος κατὰ μῆκος τοῦ στολισμένου κλωβοῦ της, ἐξετάζουσα μὲ τὸ βλέμμα της—εἰς μάτην δυστυχῶς—τὰς θύρας καὶ τοὺς τοίχους. Κάθε ὥραν ἕνας ἀπὸ τοὺς δούλους τοὺς ἐξουσιοδοτημένους νὰ τὴν ἐπιβλέπουν ἐξεκλείδωνε τὴν πόρτα καὶ ἐζήτει τὰς διαταγάς της. Ἐὰν ἐκείνη δὲν εἶχε νὰ διατάξῃ τίποτε, ὁ δοῦλος ἀπεσύρετο κλειδώνων καὶ πάλιν τὴν πόρτα ὀπίσω του. Ἡ πόρτα αὐτὴ ἦτο κατεσκευασμένη ἀπὸ στερεὸν ὀρείχαλκον καὶ, ὅταν ἅπαξ ἐκλειδώνετο, δὲν ἠμποροῦσε νὰ κινηθῇ. Οἱ τοῖχοι καὶ τὸ δάπεδον ἦσαν μαρμάρινα. Μία μόνον θυρὶς ὑπῆρχε καὶ αὐτὴ μικρὰ εἰς ὕψος ἕνδεκα τοὐλάχιστον ποδῶν ἀπὸ τοῦ πατώματος.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ δούλου μόλις εἶχε γίνει καὶ ἡ Μερκία θὰ ἔμενε μόνη ἐπὶ μίαν ὥραν. Θὰ μποροῦσε νὰ φθάσῃ τὴν θυρίδα; Θὰ προσεπάθει. Ἐν πρώτοις ἔσυρεν ἕνα ἀπὸ τὰ ντιβάνια πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὴν θυρίδα. Ἐπ' αὐτοῦ ἐτοποθέτησε μικρὸν τραπέζι μὲ τρία πόδια, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ ἐβάσταζε τὸ βάρος της. Ἄλλως τε αὐτὴ ἦτο ἐλαφρὰ καὶ εὐκίνητος καὶ κάτι θὰ κατώρθωνε. Ἦτο δύσκολον νὰ ἀνεβῇ καὶ ἔτρεμεν ἐπάνω στὸ μαλακὸ ντιβάνι. Τέλος κατώρθωσε ν' ἀναρριχηθῇ καὶ εἶδεν, ὅτι εὑρίσκετο ἀκόμη τοὐλάχιστον ἕνα πόδα χαμηλότερα ἀπὸ τὸ ὕψος, ποὺ ἀπητεῖτο, διὰ νὰ φθάσῃ τὸ παράθυρον. Ἂν πηδοῦσε εἰς τὸ παράθυρον, θὰ ἠμποροῦσε νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὴν λείαν ἐπιφάνειαν τοῦ μαρμάρου; Ὄχι· αὐτὸ ἦτο ἀδύνατον. Ἀλλ' ὑπῆρχε μία σιδηρᾶ ράβδος εἰς τὸ κέντρον τῆς θυρίδος. Θὰ ἠμποροῦσε ἄρά γε νὰ τὴν φθάσῃ; Ἔπρεπε νὰ δοκιμάσῃ; Ἂν ἀπετύγχανε, θὰ ἔπιπτεν ἐπάνω στὸ μαρμάρινον δάπεδον καὶ θὰ ἐτραυματίζετο σοβαρῶς. Ἀλλὰ πάλιν, τί ἦτο ἕνας σωματικὸς πόνος ἢ τραυματισμὸς ἀπέναντι τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον ἐφοβεῖτο ἀπὸ τὸ καταφανὲς πάθος τοῦ Νομάρχου πρὸς αὐτήν; Ἔπρεπε νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ φθάσῃ τὴν ράβδον.

Ἀφοῦ συνεκέντρωσεν ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ τὰς προσπαθείας της, ἐπήδησε μὲ ὁρμὴν εἰς τὴν ράβδον καὶ τὴν ἔφθασε. Τὸ τραπέζι ἐτινάχθη κάτω μὲ κρότον, ἀπὸ τὸν κλονισμὸν ποὺ προεκάλεσε τὸ πήδημα. Ἡ Μερκία ἤρχισε νὰ τρέμῃ ἐπὶ τῇ σκέψει, ὅτι τοῦτο θὰ προσείλκυε τὴν προσοχὴν τῶν δεσμοφυλάκων. Ἀλλὰ καμμία σκέψις περὶ ἀποπείρας δραπετεύσεως ἐκ μέρους τῆς κόρης δὲν εἶχε περάσει ἀπὸ τὸν νοῦν των. Καὶ νὰ ἤκουον τὸν κρότον δὲν θὰ ἀνησύχουν. Λόγῳ τοῦ μικροῦ της ἀναστήματος καὶ τῆς εὐλυγισίας της δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ γλυστρίσῃ μεταξὺ τῆς σιδηρᾶς ράβδου καὶ τοῦ τοίχου, ἀλλ' εἶδεν, ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν ὕψος ἀπὸ τῆς αὐλῆς μέχρι τοῦ παραθύρου ἦτο τοὐλάχιστον δεκαπέντε ποδῶν. Ἂν ἐρρίπτετο κάτω, ἦτο βέβαιον, ὅτι θὰ ἐτραυματίζετο, ἐὰν δὲν ἔσπαζε τὰ πόδια της. Μία φωτεινὴ σκέψις τῆς ἦλθε. Τὸ ἓν εἶδει μανδύου κάλυμμά της εἶχε μῆκος δώδεκα ποδῶν· τὸ ἥμισυ αὐτοῦ καὶ τὸ μῆκος τοῦ βραχίονός της θὰ ἦσαν ἀρκετὰ νὰ τῆς ἐξασφαλίσουν τὴν κάθοδόν της εἰς τὸ ἔδαφος. Ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν μανδύαν της, τὸν περιετύλιξεν εἰς τὴν σιδηρᾶν ράβδον καὶ παρετήρησε γύρω της διὰ νὰ ἴδῃ, ἐὰν ὑπῆρχον φύλακες. Ἀλλοίμονον! Ὑπῆρχαν δύο φρουροὶ συνομιλοῦντες ἡσύχως εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀπ' αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον οἱ φρουροὶ δὲν ἀπεμακρύνοντο, αὐτὴ δὲν ἐτόλμα οὐδὲ νὰ κινηθῇ· ἐφαίνοντο μάλιστα, ὅτι δὲν ἐσκόπευαν νὰ φύγουν. Τὰ λεπτὰ ἐφαίνοντο ὧραι ὁλόκληροι εἰς τὴν κόρην. Ἀλλ' ὅλως ἀπροσδοκήτως οἱ φρουροὶ ἀπεμακρύνθησαν, διευθυνθέντες πρὸς τὰς πύλας τοῦ μεγάρου. Ἔρριψε γρήγορα τὸ ἄκρον τοῦ μανδύου ἔξω ἡ Μερκία καὶ κατέβη μέχρις ὕψους ὀλίγων ποδῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Ἔπειτα ἀφῆκε τὸ ἕνα ἄκρον τοῦ ἐνδύματος, ἐρρίφθη ἐπάνω εἰς τὸ λιθόστρωτον καὶ ἐτράβηξε τὸν μανδύαν της. Γρήγορα ἡ Χριστιανὴ κόρη διέσχισε τὴν αὐλὴν καὶ ἐβγῆκεν εἰς τὸν δρόμον ἐλευθέρα καὶ ἀβλαβής.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἀνάστασις—Φῶς—Ζωή.

Ὁ Δημιουργὸς τῆς θαυμασίας φυσικῆς τάξεως καὶ ἁρμονίας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ τῆς ἠθικῆς τάξεως Δημιουργός, ἐνηρμόνισε τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν Του—τὸ μέγιστον τοῦτο ἐν τῷ φυσικῷ καὶ ἠθικῷ κόσμῳ θαῦμα—μὲ τὴν θαυμασιωτέραν ἐποχήν: Μὲ τὴν ἄνοιξιν, μὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σφριγώσης ζωῆς. Ὁ Χριστιανός, ὁ ἀπολαύων ἰδιαιτέρως τώρα κατὰ τὴν ἄνοιξιν τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ὁ τερπόμενος ἀπὸ τὴν εὐωδίαν τῶν ἀνθέων, ὁ ἐπαναπαύων τὴν ὅρασίν του εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ἀποχρώσεων τοῦ θάλλοντος πρασίνου, ἀβιάστως ἀνυψώνει τὴν ψυχήν του πρὸς τὸ Φῶς τοῦ κόσμου, πρὸς τὸν Χριστόν, διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὁποίου «πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια»· πρὸς τὴν ἀπ' Αὐτοῦ διαχεομένην πνευματικὴν εὐωδίαν· πρὸς τὴν ἀπ' Αὐτοῦ πηγάζουσαν ζωήν, τὴν ἠθικὴν καὶ ἁγίαν.

«Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή», εἶπεν ὁ ἀναστὰς Κύριος, «Ἑορτάζοντες δὲ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν Του, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν πεῖραν τῆς μεγίστης ταύτης ἀληθείας. Ἀφ' ἑνὸς μέν, στρέφοντες τὸ βλέμμα πρὸς τὸ παρελθόν, πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ὁποία ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μυριάδας ἠθικῶν νεκραναστάσεων. Ἄνθρωποι «νεκροὶ τοῖς παραπτώμασι», πτώματα ἀπόζοντα τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς διαφθορᾶς τὴν σῆψιν, «συνεζωοποιήθησαν τῷ Χριστῷ», ἀνέστησαν εἰς ζωὴν νέαν, ἐνάρετον καὶ ἁγίαν, καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἐν οὐρανοῖς ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων ἀδελφῶν μας. Ἀφ' ἑτέρου δέ, βλέπομεν τὴν ἐπαλήθευσίν της καὶ εἰς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα. Διότι πᾶς ὅστις καὶ σήμερον εἰλικρινῶς ποθήσῃ τὴν τοιαύτην νεκρανάστασιν, θὰ τὴν ἐπιτύχῃ ἀσφαλῶς, ὅταν ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν του εἰς τὴν χάριν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀντλῇ πάντοτε δύναμιν ἀπὸ τὴν ἀκένωτον πηγὴν τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον γεγονὸς τῆς ζωῆς σου, τὸ ἐξασφαλίζον τὸ παρόν σου καὶ τὸ μέλλον σου τὸ αἰώνιον, φίλε ἀναγνῶστα, εἶναι ἡ τοιαύτη προσωπικὴ πεῖρα τῆς ἠθικῆς ἀναστάσεως καὶ ζωῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ ἀναστὰς Κύριος. Καὶ ταύτην εὐχόμεθα ὁλοψύχως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἀναστάσεως.

Ὁ Ρυθμιστὴς τῶν καρδιῶν.

Ὁ Th. Carlyle *(Θωμᾶς Καρλάϋλ), ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ἱ-*

στορικῶν καὶ φιλοσόφων τῆς Ἀγγλίας, πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου, ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἐξαιρετικῆς ἐπιβολῆς καὶ δυνάμεως ἄνδρας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, οἱ ὁποῖοι ἀκριβῶς διότι εἶναι μεγάλοι, ἀναγνωρίζουν καὶ κύπτουν ταπεινῶς ἐνώπιον τοῦ ἀσυγκρίτου μεγαλείου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἔγραφε λοιπὸν περὶ τοῦ Κυρίου:

«Περιεπάτησεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πρὸ 18 αἰώνων. Ἡ μελῳδία Του, μεταδιδομένη εἰς ἐγχωρίους τόνους, ἠχμαλώτιζε τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐπειδὴ οἱ τόνοι οὗτοι προήρχοντο ἀπὸ τὴν ἀληθῆ σφαῖραν τῆς μελῳδίας, διαχύνονται καὶ ἀντηχοῦν ἀκόμη. Ἀλλὰ τώρα μεταδίδονται μὲ χιλισπλασίας μουσικὰς συνοδείας καὶ πλουσίας συμφωνίας εἰς τὰς καρδίας ὅλων ἡμῶν, τὰς ὁποίας ρυθμίζουν καὶ καθοδηγοῦν κατὰ τρόπον θεῖον».

Θρησκεία καὶ Ψυχολογία.

Ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Πανεπιστημίου κ. Γ. Σακελλαρίου, ὡς θέμα λόγου του, ἐκφωνηθέντος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, εἶχε τὸ περὶ «τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τῆς συγχρόνου Ψυχολογίας». Εἰς τοῦτον ἀνέφερεν ὅτι τόσον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν γίνονται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεγάλαι ψυχολογικαὶ ἔρευναι. Εἰς μίαν τοιαύτην ἔρευναν τῆς προσωπικότητος, γενομένην κατὰ τὸ ἔτος 1933—1934 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐπὶ 10.000 ἀνέργων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, εὑρέθη ὅτι «τὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀνωτέραν προσωπικότητα, ἐπίστευον εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ ὡς τοῦ ὑπερτάτου ὄντος· ἐπίστευον εἴς τινα θείαν ἠθικὴν διάταξιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὡς αὕτη διαγράφεται εἰς τὰς δέκα ἐντολὰς καὶ εἰς τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ· ἐπίστευον, τὰ ἀνωτέρας προσωπικότητος ταῦτα ἄτομα, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τὸν κύριον, παρὰ τὰς ἀτελείας αὐτῆς, φορέα θρησκευτικῶν ἀληθειῶν, μεγαλυτέρων τῶν τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀξιῶν ἀνωτέρων· ἐνῷ τὰ κατωτέρας προσωπικότητος ἄτομα δὲν ἐπίστευον ἢ ἀπεῖχον τῶν θρησκευτικῶν των καθηκόντων.

»Ἐξέτασις δὲ ὑπ' ἄλλων ἐρευνητῶν τῆς προσωπικότητος τῶν παίδων, τῶν φοιτώντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ παρομοίων κριτηρίων, ἀποκαλύπτει ὅτι τὰ παιδιὰ τὰ φοιτῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπέδειξαν ὅτι ἐκέκτηντο εἰς ἀνώτερον βαθμὸν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητος, ἢ τὰ μὴ φοιτῶντα. Παιδία δὲ καὶ ἔφηβοι γονέων, ὡσαύτως φοιτώντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶχον εἰς ἀνώτερον ἐπίσης βαθμὸν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητος, ἢ τὰ τῶν μὴ φοιτώντων».

Ἡ συρροὴ εἰς τοὺς Ναούς.

Ἐπανελήφθησαν καὶ ἐφέτος τὰ σχόλια διὰ τὴν συρροὴν τοῦ λαοῦ κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῶν Παθῶν εἰς τοὺς Ναοὺς καὶ διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῶν, ὅπως περιλάβουν τὸ συρρέον πλῆθος. Τὸ πλῆθος ὅμως αὐτό, παρὰ τὸν ὄγκον του, ἀποτελεῖ ἕνα μικρὸν ποσοστὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς πρωτευούσης καὶ τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος πληθυσμὸς εἶναι σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ του ὀρθόδοξος.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Οὔτε ὅλοι ὅσοι κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς συνωθοῦντο εἰς τοὺς Ναοὺς ἦσαν οἱ εὐσεβέστεροι, οὔτε οἱ μὴ σπεύσαντες εἰς τοὺς συνωστιζομένους ἐντὸς τῶν Ναῶν εἶναι κατὰ τεκμήριον ἀσεβεῖς, ὥστε νὰ ἐξαγάγῃ κανεὶς συμπεράσματα. Καὶ εἰς τοὺς Ναοὺς σπεύδουν ἄνθρωποι οὐδεμίαν εὐσέβειαν ἔχοντες καὶ μόνον τὸν σκοπὸν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἀγνοοῦντες καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν ἐξύψωσιν ἀδιαφοροῦντες. Καὶ ἔξω τῶν Ναῶν μένουν Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ καλυτέρας συνθήκας, ἀπὸ ἀπόψεως ἡσυχίας καὶ τάξεως, θὰ ἀπετέλουν τακτικοὺς μετόχους τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Τὸ πᾶν λοιπὸν ἔγκειται ὄχι εἰς τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' εἰς τὸ ποιὸν τῶν Χριστιανῶν, εἰς τὴν εἰλικρινῆ διάθεσιν νὰ γίνουν ἀληθινοὶ Χριστιανοί, νὰ κατανοήσουν τὴν σημασίαν τῆς ὑπὲρ ἡμῶν σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκην τῆς σωτηρίας. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι Χριστιανοὶ γίνονται διὰ τῆς καλλιεργείας, τῆς ἀπαιτούσης συστηματικὴν ἐνέργειαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ ὄχι διὰ τῆς τυπικῆς φοιτήσεως εἰς τοὺς Ναοὺς κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα. Καὶ φυσικὰ ἡ Ἐκκλησία τότε θὰ ἔχῃ μέλη ζωντανὰ καὶ ἀληθινοὺς προσκυνητὰς τοῦ Ἐσταυρωμένου, ὅταν ἐργάζεται ὁλοκλήρου τὸ ἔτος. Ἄλλως ἡ κίνησις τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος θὰ ἐνδιαφέρῃ μὲν τὰ ταμεῖα τῶν Ναῶν ἢ τὸν Τουρισμόν, ὄχι ὅμως πολὺ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐξαγορασθεῖσαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τῆς βλασφημίας.

Ἐγράφη καὶ πάλιν, ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ ποινικὴ δίωξις τῶν βλασφημούντων τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ πρόσωπα καὶ πράγματα, καθὼς καὶ τῶν δι' ὕβρεων προσβαλλόντων ὁπωσδήποτε τὰ δημόσια ἤθη.

Δὲν πρόκειται βεβαίως περὶ νόμου τὸ πρῶτον θεσπιζομένου. Διότι καὶ παλαιὸν ὑπῆρχεν ἄρθρον τῆς Ποινικῆς Δικονομίας καὶ πολλάκις ἐξεδόθησαν διατάξεις τῶν ἀρμοδίων διωκτικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχετικοῦ νόμου. Ἀλλὰ τώρα ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις, θέτουσα εἰς ἐφαρμογὴν καὶ νεαρὸν κατὰ τοῦ ἀνοσιουργήματος αὐτοῦ νόμον, ἔχει τὴν ἀπόφασιν νὰ πατάξῃ τὸ κακὸν τοῦτο, ποὺ μολύνει στόματα, ἀκοάς, ψυχὰς τόσων Ἑλλήνων. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου δὲν ἐνέχει οὐδὲν ἐκδικητικὸν στοιχεῖον, ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ εὐεργετήσῃ πρώτους αὐτοὺς τοὺς βλασφήμους. Διότι, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀσεβῶν βωμολόχων, οἱ ἄλλοι ἀπέκτησαν τὴν ἐλεεινὴν αὐτὴν συνήθειαν ἐκ μιμήσεως καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς πολλάκις ἡλικίας, ἀκούοντες μεγαλυτέρους των, οἱ ὁποῖοι ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τὴν κακὴν ταύτην ἕξιν πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἢ καὶ ἀπὸ μωρὰν ἐπίδειξιν ἀνδριομοῦ. Δὲν εἶναι δὲ ὀλίγοι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν βέβηλον ταύτην χρῆσιν τῆς γλώσσης των, καὶ μετανοοῦντες καὶ κλαίοντες πικρῶς δι' αὐτήν. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀσφαλῶς, διὰ τοῦ φόβου τῆς ποινῆς, θὰ ἐνισχυθοῦν εἰς τὴν προσπάθειάν των καὶ θὰ ὑπερνικήσουν τὴν δύναμιν τῆς κακίας καὶ θὰ ἀποβάλουν τὸ στίγμα αὐτὸ τῆς ζωῆς των. Ἐπιτυγχάνουσα δὲ ἡ Κυβέρνησις καὶ εἰς ταύτην τὴν προσπάθειαν, θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν τόπον μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας ἠθικὰς καὶ ἐκπολιτιστικὰς ὑπηρεσίας.

Οἱ Ἐπιστήμονες προσευχόμενοι.

Ὁ ἄγγλος φυσικὸς Clerk Maxwell (Κλέρκ Μάξουελ) εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἠλεκτρομαγνητισμοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιστήμων, εἰς τὰς ἔργασίας τοῦ ὁποίου στηρίζονται ὅλαι αἱ ἀνακαλύψεις τῶν τελευταίων 40 ἐτῶν, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν ἠλεκτρισμόν, τὸν μαγνητισμόν, καὶ τὴν ὀπτικήν. Ἀλλὰ συγχρόνως ἦτο καὶ εὐσεβὴς καὶ πιστὸς Χριστιανός. Τῆς πίστεώς του δὲ ταύτης δεῖγμα εἶναι καὶ ἡ προσευχή του, τὴν ὁποίαν παραθέτομεν ἀκολούθως.

«Θεὲ παντοδύναμε, Σὺ ὅστις ἐδημιούργησες τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἰδικήν Σου εἰκόνα καὶ ἔδωσες εἰς αὐτὸν τὴν ζῶσαν καὶ λογικὴν ψυχήν, ὥστε νὰ Σὲ ἀναζητῇ καὶ νὰ ἵσταται ὑπεράνω τῶν δημιουργημάτων Σου, δίδαξέ μας νὰ ἐρευνῶμεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Σου, ὥστε νὰ ὑποτάσσωμεν τὰ ἐπίγεια πρὸς ἰδικήν μας χρῆσιν καὶ νὰ ἐνισχύωμεν τὸ λογικόν μας, θέτοντες αὐτὸ εἰς τὴν ἰδικήν Σου ὑπηρεσίαν. Βοήθησέ μας νὰ δεχώμεθα τοὺς λόγους Σου καὶ νὰ πιστεύωμεν εἰς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἔστειλες, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐλέους καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφείμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 6.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος ὁμιλῶν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 6· Ἀγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Δράμᾳ· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Φλωρίνῃ· Χρ. Παπαγιάννης ἐν Χαλκίδι· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Πάτραις· Χαρ. Βασιλόπουλος ἐν τῇ περιφερείᾳ Πατρῶν· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Ἄργει· Δημ. Ρέβελας ἐν Κερκύρᾳ· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν περιφερείᾳ Ρεθύμνου.

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι